

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izveniš nedelje in praznike. // Inserati do 80 petih vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inserati petih vrst Din 4.—, Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. // „Slovenski Narod“ velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— // Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knašjeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26.

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 // NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 // CELJE, celjsko uredništvo: Strassmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 // JESENICE: Ob kolodvoru 101 // SLOVENU GRADEC, Slomškov trg 5 // Pošta hranilnica v Ljubljani št. 10.351.

Naraščajoča napetost na Češkem:

Kladno mora plačati 500.000 Kč kontribucije

Morilec poveljnika nemške policije še niso izsledili — Če se do drevi ne javi, mora mesto plačati pol milijona Kč denarne kazni — Izredno strogi ukrepi proti prebivalstvu — Vse mesto je zasedlo vojaštvo — Nihče ne sme na ulice — Vsi lokali morajo ostati do nadaljnjega zaprti

PRAGA, 10. junija. br. Obsedno stanje v Kladnu je bilo danes še poostreno, ker do sledi kljub vsemu prizadevanju še niso mogli izslediti morilec poveljnika nemške policije.

Ozadje incidenta

O samem incidentu se doznava, da se naslednje podrobnosti:

Cehi v Kladnu so že od vsega početka bili napram Nemcem skrajno rezervirani. V zadnjem času so začeli izjavljati tihi boj. V gostilnah in kavarnah je prenehala igrati godba, če je vstopil kak Nemec in vse je obmolnilo. Čehi tudi Nemcem niso hoteli prodajati živil. Kmetje so Čehom dostavljali živila na dom, trg pa je ostal prazen. Napetost se je od dne do dne stopnjevala. Ko so delavci v velikih železarnah začeli izjavljati sabotažo, so 1.500 delavcev kazensko prenesli v Nemčijo in jih razmestili po raznih tovarnah v Nemčiji.

Neposredni povod

To je napetost še bolj stopnjevala. Zvečer je bila večja skupina delavcev v neki gostilni, kjer so na glas zabavljali. Nenadoma je vstopil poveljnik policijske straže in odredil, da morajo gostje zapustiti lokal ter da morajo gostilno zapreti. Z glasnim ugovorom so se gostje uklonili tej odredbi. Ko je poveljnik odšel, ga je blizu reške napadli neki moški in oddali nanj dva revolverska strela. Predno so prihiteli drugi policisti na pomoč, je storilec izginil v temi.

Pri obdukciji trupla umorjenega poveljnika policije Knista je bilo ugotovljeno, da sta umor izvršili najmanj 2 osebi. Knist je bil ubit z revolverjem 9 mm kalibra. Nad ustnico je imel okroglo rano, ki je povzro-

čila takojšnjo smrt. Na roki pa so našli drugo rano, ki izvira od izstrelka 6 mm kalibra. Strela so bili oddani iz precejšnje daljave ter se Knist sploh ni mogel braniti.

Nemška policija je takoj izdala alarm in pozvala tudi vojaštvo, ki je cerniralo vse mesto. Češko policijo so odpremili v vojašnice in jo zaprli. Vso noč so stikali za napadalcem po hišah, vendar pa ga niso mogli izslediti. Aretirali so okrog 300 Čehov, ki so bili znani kot nacionalno zavedeni. Protektor Neurath je nato izdal znane ukrepe, o katerih smo že včeraj poročali.

Razpust češke policije

Ker storilca do stavljenega roka niso izsledili, je bil odrejen razpust češke policije. Vsi člani češke policije so morali prisostvovati na Wilsonovem trgu, ki je prekrščen v Hitlerjev trg, sramotni razorožitvi in objavi razpusta. Vso policijsko oblast je prevzela nemška policija. Razen tega so poslali v Kladno 3.000 nemških vojakov, ki so zasedli mesto. Po ulicah pa truljirajo močni vojaški oddelki. Na vseh križiščih so postavljene strojne, okrog javnih poslopij, ki so jih zasedle nemške oblasti, pa je postavljen dvojni kordon.

Kontribucija

Danes je bil objavljen proglas, s katerim odreja nemška policija, da mora plačati prebivalstvo Kladna kontribucijo v višini pol milijona Kč, če se morilec do drevi ob 20. ne javi sam. Nagrada za izsleditev morilca je od prvotnih 30.000 Kč povišana na 100.000 Kč.

Vse mesto zaprto

Dodatno k včerajšnjim ukrepom, s katerimi je bila odrejena zapora vseh javnih

lokalov ob 20. uri, je bil danes izdan odlok, da morajo ostati do nadaljnjega vsi javni lokali zaprti. V kinematografih, šole in druga večja poslopja se je vselilo nemško vojaštvo. Meščanstvu je prepovedan vsak izhod. Le od 9. do 10. dopoldne smejo ženske na ulice, da nakupijo najpotrebnejša živila. Brez posebnega dovoljenja ne sme nihče na ulice. Vsa okna stanovanj morajo biti zaprta. Policija ima pravico ustrediti vsakogar, ki bi se pojavil na ulici.

Smrtna kazen za zaščitnike morilca

S posebnim proglasom je bilo objavljeno, da bo smrtna kazen vsakogar, ki bi skrival morilca, kakor tudi onega, ki bi vedel zanj, a tega ne bi prijavil oblastem.

Incidenti po vsej državi

PRAGA, 10. junija. br. Incidenti med Čehi in Nemci se po vsem protektoratu vedno bolj množijo. Praški nemški listi poročajo o številnih manjših in večjih spopadih med civilnim prebivalstvom in nemškimi policisti in vojniki. V Čeških Budjovicah je prišlo včeraj do krvavega spopada, pri katerem so Nemci morali uprati orodje, da se ubranili. Šest ljudi je bilo hudo ranjenih, 40 so jih pa zaprli. Ker se na debelo širijo letaki, je policija odredila zaplenbo vseh razmnoževalnih aparatov, ki jih tudi v trgovinah ne smejo več prodajati. Vse tiskarne so pod stroгим nadzorom.

Ker se je bilo bati, da pride tudi v Pragi zaradi dogodkov v Kladnu do nemirov, je sredi nemške policije skupno z vojaštvom zasedla vsa vzhajša križišča in javna poslopja. Na Vaclavskem trgu je bilo postavljenih 200 vojakov in šest tankov.

Pred razpustom češke vlade?

LONDON, 10. junija. r. Resni incidenti v Kladnu in drakonski ukrepi, ki so jih izdala nemška oblast, so zbudili v londonskih političnih krogih ogromno pozornost. Splošno smatrajo, da je treba po teh dogodkih računati z dalekosežnimi spremembami v češko-moravskem protektoratu. Po poročilu diplomatskega sodruka „News Chronicle“ je zelo verjetno, da bo sedanja češka vlada odstavljena in imenovana popolnoma narodno socialistična vlada v Pragi pod predsedstvom dr. Karla Franka, ekstremnega predstavnika sudetskikh Nemcev, ki je že v svojem nedavnem govoru napovedal, da bodo Čehi čutili vso silo nemške pesti, če bodo še nadalje rovali proti nemškim oblastem v protektoratu.

Kladno

Kladno leži 15 km zapadno od Prage in spada k Veliki Pragi ter je eden najvažnejših industrijskih centrov. Mesto ima 20.000 prebivalcev, skoraj izključno Čehov ter je bilo že od nekdaj češka nacionalna trdnjava. Kot važno železniško križišče je velike strateške važnosti ter je sedež sreskega načelstva in sreskega sodišča. Ima realno učiteljsko in več strokovnih šol. Najvažnejša pa je industrija. Tu je največja jeklarina (Poldihütte), ki izdeluje letno okrog 30.000 ton najfinejšega jekla ter zaposluje okrog 4.000 delavcev. Drugo veliko podjetje je železarna Praške industrijske družbe, ki zaposluje 3.000 delavcev. V neposredni okolici so največji češki rudniki, ki producirajo letno nad 2 milijona ton črnega premoga.

Kompromisna formula za Moskvo

Vsak napad na sosedne države se bo smatral za napad na vse tri pogodbenike

LONDON, 10. junija. br. Državni podtajnik zunanega ministrstva William Strang, ki bo kot poseben odposlanec angleške vlade odpotoval v Moskvo, je imel včeraj dolge konference s strokovnjaki zunanega ministrstva, nato pa je bil na konferenci pri Halifaxu in Chamberlainu. Na tej konferenci so sestavili podrobna navodila za angleškega poslanca v Moskvi, ki bo pooblaščen, da sklene končni dogovor z Moskvo.

Kakor se doznava, je bila s pristankom francoske vlade sedaj sprejeta končna kompromisna formula, po kateri se bo vsak napad na sosedno državo ene izmed treh pogodbениh držav smatral za napad na vse tri pogodbenice, ki bodo avtomatično druga drugi nudile vso podporo. Ta formula vsebuje na ta način tudi jamstvo za baltske države, ne da bi se te države pose-

bej omenjale in predstavlja ob enem efektivno jamstvo za nedotakljivost in neodvisnost Poljske, Rumunije in Grčije, katerim sta Anglija in Francija zagotovili svojo pomoč.

Zaradi neugodnega vremena je bil odhod Stranga v Moskvo, ki je bil prvotno določen za danes, odgojen do ponedeljka. Kompromisni predlog angleške in francoske vlade pa je bil med tem že po diplomatski poti sporočen v Moskvo, da se bo do takoj po prihodu Stranga lahko začela končna pogajanja, ker bo mogla moskovska vlada dotlej zavzeti svoje stališče.

Londonski listi podčrtavajo, da sta Francija in Anglija na ta način ustregli vsem željam Moskve in izražajo prepričanje, da so s tem odstranene vse ovire za sklenitev vojaške trozveze.

„Smo vedno za mirno poravnavo, a nasilju se bomo uprli“

Chamberlain in Bonnet o politiki Anglije in Francije

London, 10. junija. br. Ministrski predsednik Chamberlain je imel danes na večerji, ki so mu jo priredili pristoji v njegovem volilnem okraju, govor, v katerem se je dotaknil mednarodnega položaja in politike angleške vlade. Podčrtal je odločno voljo angleške vlade, da brani mir in zaščiti male države pred nasiljem velikih. Kljub temu pa je angleška vlada še vedno pripravljena, sestati se z nasprotniki pri zeleni mizi in proučiti vse upravičene zahteve Nemčije ali katerekoli druge države, predpostavljajoč, da jim je res za pravično ureditev obstoječih sporov, ki se vsi lahko rešijo z dobro voljo. Z vsemi sredstvi pa se bo Anglija skupno s svojimi zavezniki uprla vsakemu nasilju.

Pariz, 10. jun. br. Na seji zunanepolitičnega odbora poslanske zbornice je podal zunanji minister Bonnet obširen eks-pozé o mednarodnem položaju. O seji je bil izdan komuniké, ki navaja, da je Bonnet odločno zavrnil očitke Nemčije in Italije, češ da vodita Francija in Anglija politiko obkoljevanja. Francija in Anglija nikogar ne ogrožata in spoštujeta pravice vseh. Tudi ne poskušata uveljaviti kake svoje nadvlade v Evropi. Njun cilj je ohranitev mira. Sklepanje paktov z drugimi državami, ki so istega naziranja, ne zasleduje nobenega drugega cilja. Francija in Anglija ne mislita nikogar napasti, postavili pa se bosta v bran vsakemu napadalcu in tudi nikdar ne bosta opustili svojih interesov v vzhodni in južni-vzhodni Evropi.

Francosko-nemška izjava, ki je bila podpisana 6. decembra lanskega leta, jasno izraža pridržek Francije, da si pridržuje svobodno roke glede sklepanja paktov z drugimi državami. Izrečno je bilo takrat poudarjeno, da se to nanaša zlasti tudi na pakt z Rusijo in Poljsko.

Kar se tiče pogajanj z Rusijo, je Bonnet naglasil, da bo Francija storila vse, kar je v njeni moči, da bo v najkrajšem času sklenjena trozveza z Rusijo. Kar se tiče odnosov s Spanijo, je Bonnet izjavil, da se francoska vlada v polni meri zaveda težkoč, s katerimi se mora boriti španska vlada po dve in pol letni državljanski vojni, pričakuje pa, da bo španska vlada pokazala dobro voljo za lojalno sožitje. Francija si prizadeva, da bi čimprej dosegla vrnitev 280.000 španskih beguncev, ki žive sedaj na francoskem ozemlju. Kar se tiče zavezništva s Poljsko, je Bonnet poudaril, da Poljska dobro ve, da lahko računa ne samo na svoje legendarno junštvo, nego tudi na vso pomoč Anglije in Francije.

Eksplodizije v Londonu

LONDON, 10. junija. I. Sredič je v Londonu v raznih delih mesta zopet nastalo več eksplozij. Atentatorji so nasuli strelivo v pisemske nabiralnike, ki jih je pri eksploziji razneslo, a v mnogih krajih je nastal tudi požar. Na pomoč so bili pozvani tudi gasilci, ki so preprečili večje škoda.

Angleški kralj v New Yorku

Ogledal si bo tudi svetovno razstavo — Razgovori z Rooseveltom

WASHINGTON, 10. junija. I. Angleška kraljevska dvojica bo danes ob 14.30 prispele v New York, kjer ji bodo priredili kar najbolj svečan sprejem, ki v ničemer ne bo zaostajal za sprejemom v Washingtonu. Angleška suverena bo sprejel župan La Guardia, nato pa bosta v spremstvu visokih uradnikov krenila na obisk svetovne razstave. Zatem bosta kralj in kraljica posetila slovit kolumbijsko univerzo, nato pa bosta gosta predsednika Roosevelta.

Predsednik Roosevelt je izjavil novinarjem na tozadevno vprašanje, da se razu-

me samo ob sebi, da sta z angleškim kraljem razpravljala tudi o mednarodnem položaju. Tudi zunanji minister Hull je med vožnjo od meje do Washingtona razmotril z angleškim kraljem o mednarodni politiki. Vsi ti razgovori so pokazali, da sta Amerika in Anglija docela soglasni v tem, da je treba napeti vse sile, da se ohrani mir in se z vsemi sredstvi upreji vsakemu napadu in nasilju. Ti razgovori so še bolj poglobili vzajemnost obeh imperijev, ki sta popolnoma solidarna.

Pohod SA-oddelkov v Gdansk

Demonstrativna manifestacija za nemški značaj Gdanska

GDANSK, 10. junija. I. Včeraj se je pričel pohod narodnosocialističnih oddelkov vzhodne Prusije v Gdansk, ki so si ga izbrali za sedež letošnjega kongresa. Na središčni paradi, pri kateri je nastopilo 34 tisoč članov SA oddelkov, sta jih nagovorila okrogli vodja Gdanska Forster in štabni vodja narodno socialističnih napadalnih oddelkov Lutze. Prvi je poudarjal, da je mesto Gdansk radostno, ker prihajajo narodno socialistični borci, ki mu vedno vlivajo novega poguma in moči za nadaljnjo borbo, a Lutze je naglašal, da si je organizacija izbrala Gdansk že zaradi tega za središče svojega zbora, ker je bilo mesto vedno ponosna in zavedna trdnjava nemštva. Naglašal je tudi, da bodo narodni socialisti izpolnili besedo, ki so jo dali fiderju. Danes bo prispele v Gdansk tudi Göttele.

V zvezi s tem je zanimivo tudi stališče

poljskih krogov. Ves poljski tisk naglašal, da je vkorakanje narodno socialističnih oddelkov v Gdansk kršitev gđanskega statuta, ki ne dovoljuje oboroženim četam odnosno vojaškim formacijam vstopa v svobodno mesto. Ker pa so narodno socialistični oddelki sestavni del redne nemške vojske, je torej to načelo kršeno.

BERLIN, 10. junija. I. Ves nemški tisk še vedno nadaljuje svojo ostro kampanjo proti Poljski in listi dan z dnem prinašajo poročila o preganjanju Nemcev v vzhodni Sleziji. Današnji listi pa objavljajo, da so nemški visokofci na univerzi v Poznanju vsak dan izpostavljeni napadom poljskih dijakov, ki jih pretepaajo. To utemeljujejo kot represalijo za napad na poljske dijake v Gdansk. Nemške organizacije na Poljskem so protestirale proti temu pri svetnem ministrstvu, ki pa na to ni reagiral.

Tudi v Angliji bodo osnovali posebno ministrstvo za propagando

Vodil ga bo bivši angleški veleposlanik v Rimu lord Perth

LONDON, 10. junija. br. Kakor se doznava, je bil na zadnji seji vlade sprejet sklep, da se organizira posebno ministrstvo za propagando. To ministrstvo bo začelo poslovati v primeru izbruhov vojne, vsa podrobna organizacija pa bo izvršena že sedaj. Za vodjo tega ministrstva je določen bivši angleški veleposlanik v Rimu lord Perth, ki bo dobil najširša pooblastila. Neoficijno bo že sedaj vodil angleško propagando, ki bo obsegala tisk, radio, kino in vsa druga propagandna sredstva.

LONDON, 10. junija. br. Danes je bil objavljen načrt, po katerem bodo vse pošne in telefonske naprave v Angliji kar najbolj izpopolnjene. V ta namen je odobren kredit 40 milijonov funtov. (10 milijard dinarjev). Posebno važnost polaga na ureditev telefona, da bi v primeru vojne brezhibno funkcionirali. Kabil bodo poglobljeni, tako da bodo varni pri bombnih napadih. Anglija je že sedaj v pogledu telefonskih naprav na prvem mestu na svetu.

Oglaš v „Slovenskem Narodu“ imajo vedno uspeh!

Politični obzornik

Tako govori pravi služabnik božji!

Pred dolgimi desetletji je v Bački pastiroval katoliški vladika Ivan Antunović, naroden duhovnik po božji volji. Bil je velik slovenski rodoljub, pravi apostol bratske ljubezni med Hrvati in Srbi. Tako je govoril svojim vernikom: »Kako dolgo boste vi, Srbi in Hrvati, in vsi vi, kar vas je na severu in na jugu, zlasti pa vi duhovniki, mali in veliki, vi fratri in menihi, vozili drva na grmado, na kateri sedaj ta, sedaj oni sovražnik zažiga slovensko svobodo? Kako dolgo boste raje imeli, da bo narod taval v neznanju, kakor da bi mu s cirilico in latinico odpirali vse oteudence prosvete, ki so jih izkopali naši pradedje s pomočjo latinice in cirilice, da bi vnuki lažje prišli do vode prosvetljenosti in nabožnosti? Ni-li res, vi duhovniki, fratri in menihi, da bi bil večji žar svetlobe, ako bi se luč v cirilici in luč v latinici združili v eno veliko baklo? S tem bi to ljudstvo, ki govori isti jezik, se enako oblačil in ima iste običaje, ne smatralo drug drugega za sovražnika, marveč za rodnega brata in bi se tako med sabo vedno bolj in bolj zblíževalo. Potem bi katoliški duhovnik ne gledal s prezir na pravoslavne popa in menihi, ki v njih mora priznati — hočeš, nočeš — prav tako zakonito posvečenega duhovnika in s pravo zaobljubo obvezanega meniha, a pravoslavni svečenik in menih bi potem ne smatral katoliškega duhovnika in fratra za svojega zakletega sovraga, ki mu streže po službi in življenju! Ne zamerite mi ne na eni, ne na drugi strani, ako odkritosrčno ugotovim to-le: če se bo Hrvat upiral cirilici, v strahu, da bi ne postal pravosla-ven, a Srb latinici in koleđarju v strahu, da bi se ne pokatolicnil, potem se lahko zgodi, da bosta propadla oba — Srb in Hrvat. In to se bo zgodilo. Bog mi je priča... Tako je pisal in tako je učil služabnik božji — katoliški škof Ivan Antunović! Ali je danes med nami še kakšen tak cerkveni dostojanstvenik, ki bi se tako zavzemal za bratsko ljubezen in slogu med Hrvati in Srbi?

Nemško kazensko pravo in radio

Državni tožilec v mestu Halle dr. W. Bedzer je objavil v službenem listu nemškega pravosodnega ministrstva »Deutsche Justiz« razpravo o stališču nemškega kazenskega prava napram radiu. Tu čitamo: »Kdor žiri tuje radio vesti, ki lahko škodujejo blagru države, ugledu vlade ali nacional-socialistične stranke, in jih sporoča drugim osebam, ne morda kot predmet lastnega znanja, marveč kot vest tuje radio-stanice, bo kaznovan z zaporom do 2 let. Ako te vesti javno razširja, se mu bo odmerila kazen od 3 mesecev do 5 let. Ako je dotičnik prepričan o resničnosti onih vesti, ali ako je lahko na podlagi stališča tuje stanice, ki je sovražno razpoložena proti rajhu, z zadostno pozornostjo spoznal, da gre vendarle za neresnične vesti, bo dotičnik še stroje kaznovan radi zlobnega razširjevanja lažnih vesti. Uvaževati je treba, da je nemški radio ustanova nemške države. Zato mora biti vsakemu članu nemške narodne skupnosti znano, da ni radio nobeno privatno podjetje, marveč propagandno sredstvo državnega vodstva. Kdor nemški radio zlobno kritizira in ga napada iz nizkih pobud ali mu morda očita, da širi lažne vesti, je zakrivil kaznivno dejanje in se kaznuje po določbah zakona. Ako pa oblast izsledi, da kdo prisluškuje tujam radio-postajam, sovražnim nemški državi, zlasti moskovskim radio-stanicam, se uvede proti njemu kazensko postopanje radi zločina veleizdaje, ki se kaznuje s težko ječo...«

„Naša misel“

Izšla je 10. številka omladinskega kulturno-političnega lista »Naša misel«. V uvodni zastopi mišljenje, da more samo pravilno izvajana jugoslovenska ideja napraviti Jugoslavijo močno in za življenje sposobno. V listu so nadalje še ti-le članki in beležke: »Misli z meje«, »Mednarodni kongres akademskih tiskov«, »Akademski narodni blok«, »Ugotovitve in svedila nemškega geopolitike«, »Odgovor g. Meliharja«, »Za svobodo velike Jugoslavije«, »Večer bratstva Inak« »Edinstvo«, »Zakaj so izstopili katoliški akademiki iz Akad. narodnega bloka«, »Bog nas obvaruj takšnih politikov«. — »Naša misel« izhaja vsak drugi četrtek in stane na leto 18 din. Slovenska napredna inteligenca vseh straj, bi morala to glasilo naše nacionalne mladine podpirati z vsemi sredstvi.

Naročajte, čitajte in širite »Slovenski Narod«!

Borzna poročila.

Curia, 10. junija. Beograd 10. — Paris 11.7.35, London 20.7.35, New York 443.576, Bruselj 75.50, Milan 28.325, Amsterdam 236.12, Berlin 177.80, Praga 15.10, Varšava 88.62, Sofija 5.40, Bukarešta 3.25.

Mladina in morje naša bodočnost

Oblastni odbor Jadranske straže v Ljubljani bo imel jutri svoj redni letni občni zbor. Jadranska straža je ena naših najpomembnejših domoljubnih organizacij in njen pomen je še tem večji, ker združuje zlasti mnogo mladine. Oblastni odbor JS je delal v preteklem poslovnem letu žilavo in vztrajno pod geslom, da sta mladina in morje naša bodočnost. Zato je posvečal veliko pozornost zlasti mladini. Podatke o njegovem delu posnemamo iz obširnega poslovnega poročila za občni zbor.

Mnogo pozornosti je oblastni odbor posvečal tudi ideološki propagandi. Na njegovo delovanje so pokazale primerne razumevanje tudi oblasti in ustanove. Uspehi Jadranske straže se ne kažejo samo v organizacijski razpredenosti, temveč tudi v desetih domovih vzdolž naše morške obale. To je 10 svetilnikov naše jadranske zavesti ter glasnikov naše ljubezni do Jadrana. Tudi članstvo našega oblastnega odbora, odraslo in podmladek, se vedno bolj poslužuje za letovanje in pri krajših izletih domov JS — Oblastni odbor je skušal ustreči v vsakem pogledu željam in potrebam svojih članov. Pošiljal jim je tudi svojega predavatelja, ki je imel skupno 35 predavanj pri krajevni odborih. Prirejenih je pa bilo tudi več predavanj v radiu.

Delovanje krajevnih odborov in poverjenost je bilo tudi zelo živahno. Na območju ljubljanskega oblastnega odbora deluje 29 krajevnih odborov s 5.309 člani in 12 poverjenostev, ki imajo 378 članov. Skupno je torej 41 edinic s 5.692 člani. Neposredno pri oblastnem odboru je v članstvu 5 članov, podpornih članov pa je 233. Jadranski dan, obvezni društveni praznik so proslavile lepo vse edince. Sodelovanje krajevnih odborov in poverjenost s podmladki je pripomoglo v veliki meri mladini obisk našega morja. Blejski krajevni odbor je zbral 10.000 din in povedel 46 članov PJS na petdnevni izlet na morje. Črnomelj-ski odbor je poslal na štiridnevni izlet na Jadrano 32 članov PJS. Kočevski odbor je priredil pavalni tečaj za mladino kot pripravo za mladinsko letovanje na morju. Priredil je izlet 63 odraslih članov v Bakar in na Sušak. Najbolji njegov uspeh je bilo 10-dnevno letovanje 44 dečkov in 50 deklec na morju. Mladina je bila pod nadzorstvom odraslih ter je letovalo skupno s stariši 106 članov. Skupni stroški so znašali 20.170 din. Ta odbor je bil najbrž najdelavnější izmed vseh edinic ljubljanskega oblastnega odbora. Odbor Ljubljana-matica je priredil ciklus predavanj in v večer v slovenskih narodnih nošah, poslal je na 14-dnevno letovanje na morje 18 članov podmladka in pridobil 818 novih članov. Odbor Ljubljana-železnica je posvetil mnogo dela za mladino svojih članov železničarjev. Poslal je na tritedensko letovanje

na svoj račun k morju 52 otrok, razen tega se je pa udeležilo še 46 odraslih in mladinskih članov tega odbora splošne torpedovke »Ljubljana«. Svojemu naraščanju je priredil tudi lepo božičnico ter obdaroval 57 otrok. Odbor Ljubljana-univerza je priredil več predavanj za akademsko mladino in omogočil 42 članom večtedensko letovanje ob morju. Novomeški odbor je omogočil 47 solarjem izlet na Jadrano. Radovljanski odbor je omogočil 14-dnevno letovanje ob morju 6 članom PJS, ribniški 14 članom, trboveljski je priredil za 95 podmladkarjev izlet na morje, pa tudi številni drugi krajevni odbori so poslali po nekaj otrok k morju. Poverjenost v Gorju pri Bledu je priredilo izlet na Jadrano za odrasle in mladino.

Sekcija Podmladka JS za dravsko banovino deluje že šesto leto in je ena najdelavnějšíh v državi. Izdaja tudi svoje glasilo »Podmladek JPS«, edino te vrste v državi. Vzdržuje ga sama mladina. Ob koncu leta je bilo na ljudskih šolah 415 podmladkov s 32.354 člani, na meščanskih 45 organizacij in 7.029 članov, na srednjih šolah 17 podmladkov in 8.596 članov, na učiteljskih šolah 5 podmladkov s 712 člani in na strokovnih šolah 8 podmladkov s 1.598 člani.

Oblastni odbor je lani podprl delno 4 mladinske kolonije ali posređoval za nje. Lani je letovalo ob morju skupno 279 otrok v starosti 8 do 15 let. Oblastni odbor je prispeval za letovanja 13.659 din. Gmotno stanje oblastnega odbora ni posebno razveseljivo, a blagajniško poročilo nam kaže, da je odbor lani odpisal 7.945 din neizterljivih dolgov in znižal svoj dolg mladinskemu skladu za 2.236 din. Lani so ponovno ocenili predmete ekonomata povsem realno, zato so se bilancne postavke precej spremenile proti predlanskemu letu. Mladinski sklad znaša že 842.285,98 din. Darovi za mladinski sklad lani so znašali 18.503,05 din. Oblastni odbor misli že več let na zidanje svojega doma ob morju. V ta namen je bilo že izdelanih nekaj idejnih osnutkov in približnih proračunov. Slabe izkušnje, ki so jih imeli drugi oblastni odbori pri zidanju domov z nezadostnimi sredstvi, so nalagali upravi našega oblastnega odbora previdnost ter da se odloži zidanje. Zato je uprava sklenila začasno odložiti svojo parcelo v Kaštelu Stefičevu in zakup Mladinskemu domu dravske banovine, da obvaruje zemljišče razvednotenja. Nedavno je pa bilo tudi oblastnemu odboru ponudeno v zakup popolno opremljeno večje poslopje v Aleksandrovi na otoku Krku, kjer bi razen mladine lahko letovali tudi odrasli.

Upamo, da bo naša javnost znala pravilno ceniti plemenita prizadevanja Jadranske straže ter da bo ta narodno obrambna organizacija v bodoče delovala še z lepšimi uspehi.

Smrtna nesreča Srečka Bekša

Ljubljana, 10. junija

Na stražnico v Vodmatu je včeraj okrog 14. prihitel solarček Henrik Franken in povedal, da je prišlo na Zaloški cesti pred hišo št. 40, do hudega karambola med kolesarjem in motociklistom. Na kraj dogodka je takoj odšel nadzornik, ki je ugotovil, da sta se zaletela skupaj delavec Franc Dodik, zaposlen pri Ignacu Lesarju na Zaloški cesti, in absolvirani tehnik Srečko Bekš, sin davčnega inšpektorja in pesnika Jože Bekša, uslužben v papirnici v Vevčah. V omenjenem času je vozil Dodik po Zaloški cesti s kolesom, pred hišo št. 40, pa je privozil za njim na motociklu Srečko Bekš. Dodik je prejel vozilo pravilno po desni strani ceste, pred Lesarjevo hišo pa je nenkrat zavil na sredo ceste z namenom, da zapelje na dvorišče in sicer v trenutku, ko je bil za njim na motociklu Bekš. Bekš se mu je sicer skušal umakniti, bilo pa je prepozno in se je zaletel v Dodika. Kolesar kakor tudi motociklist sta padla po tleh, vendar sta se hitro pobrala, navidezno oba brez poškodb. Poškodovani sta bili le obe vozili in sicer je imel Dodik zvito zadnje kolo, Bekša pa sta se poškodovala na motociklu dinamo in svetilka. Navzlic temu je Bekš kmalu zopet zasedel motocikel in se odpeljal domov na Masarykovo cesto št. 12, kjer je začel tožiti, da ga boli glava. Po zdravniški preiskavi je moral oditi v bolnico, kjer so ugotovili, da je dobil pri padcu hud pretres možganov. Kasneje so naenkrat nastopile hude komplikacije in je Srečko Bekš v bolnici okrog 18. umrl.

Nesrečni mladenič, ki je bil vrli nacionalni delavec, je imel že pred tedni smolo. V Zagrebu je padel z motocikla in je šele pred kratkim okreval, zdaj pa ga je doletela druga nesreča, ki ji je podlegel. Srečko Bekšu bode ohranjen blag spomin, globoko potrim staršem pa naše najiskrenejše sožalje.

Pogreb Srečka Bekša bo jutri ob 15.30 izpred mrtvašnice splošne bolnice. silci iz Sp. Šiške, za njimi pa gasilci iz Zg. Šiške, Dravelj in Bežigrada. Medtem so prihiteli pod vodstvom g. Rozmana tudi mestni poklicni gasilci z novo motorno brizgalno. Z združenimi močmi so gasilci hitro pogasili požar in preprečili, da ogenj ni prešel še na sosedna poslopja. Škoda je nekaj nad 30.000 din. Starijeva je sicer zavarovana, vendar za manjšo vsoto. Kako je nastal požar, še ni ugotovljeno, zdi pa se, da je bil podtaknjen. Policija je uvedla preiskavo.

Boleznica

KOLENDAR

DANES: Sobota, 10. junija katoličani: Margareta

JUTRI: Nedelja, 11. junija katoličani: Barnaba, Hrvoje, Jošt

DANESJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Ciganček

KINO SLOGA: Banditi divjega zapada in Smrti jezdec

KINO UNION: Florentina

KINO ŠIŠKA: Poštarjeva hči

KINO MOSTE: Mesto greha in Lumpaci vagabund

SOKOL LJUBLJANA II. telovadna akademija ob 20.

UMETNOSTNA RAZSTAVA FRANCETA KRALJA v Jakopičevem paviljonu

PRIREDITVE V NEDELJO

KINEMATOGRAFI ISTI SPORED

OBSTANI ODBOR JADRANSKE STRAŽE občni zbor ob 9.30 v dvorani Nar.

želez. glasbenega društva »Sloga«

DRUŠTVO SODNIKOV OBČNI ZBOR ob 10. v razpravi dvorani okrognega sodišča

OSREDNJI ODBOR BRAN-J-BORA ob 10. v sejni dvorani Kmetijske družbe, Novi trg 3/1

SOKOL II. javna telovadba ob 16. v Trnovem

DEŽURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Mr. Sušnik, Marija trg 5, Kurat, Gosposvetska cesta 10, Bohinec ded. Cesta 29. oktobra 31

MESTNO DEŽURNO ZDRAV. SLUŽBO bo opravil od sobote do 8. zvečer do ponedeljka do 8. jutraj mestni višji zdravnik dr. Marjan Ahčin, Korytkova ul. 12, telefon št. 24-24.

Visoko priznanje našim gasilcem

Ljubljana, 10. junija

Naši javnosti je znano, da se vrše velike priprave za gasilski kongres, ki bo od 13. do 15. avgusta v Ljubljani. Kongres bo po svojem obsegu ter prireditvah prekosil vse dosedanje. Zato so nam porok vestni in nesebični gasilci — delavci. Po vsej državi se pripravljajo gasilci in njihovi prijatelji za veličastne manifestacije gasilske ideje ob kongresu.

Nesebično delo naših gasilcev je dobilo te dni z najvišjega mesta zopet veliko priznanje. Maršal dvora je namreč obvestil Gasilsko zajednico dravske banovine, da je sprejel pokroviteljstvo nad kongresom Nj. Vis. kraljevič Tomislav, ki je že sicer pokrovitelj gasilske organizacije v državi. S tem so dobili naši gasilci z najvišjega mesta visoko priznanje za svoj trud in delo, ki ga tudi v resnici zaslužijo.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Neopravičena ura. Premiera. Premierski abonma

Nedelja, 11. junija: Utopljena. Izven. Znižane cene

Ponedeljek, 12. junija: Neopravičena ura. Red B

Torek, 13. junija: Javna dram. produkcija drž. konservatorija. Izven. Znižane cene od 10 din navzdol

Sreda, 14. junija: Velika skušnjava. Red Sreda

Četrtek, 15. junija: Neopravičena ura. Red A

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 10. junija: Tosca. Red Četrtek. Gostovanje Vere Majdičeve

Nedelja, 11. junija: zaprto

Ponedeljek, 12. junija: zaprto

Torek, 13. junija: zaprto

Sreda, 14. junija: Plesni večer opernega baleta. Gostovanje Lidije Wisiakove. Premiera. Premierski abonma

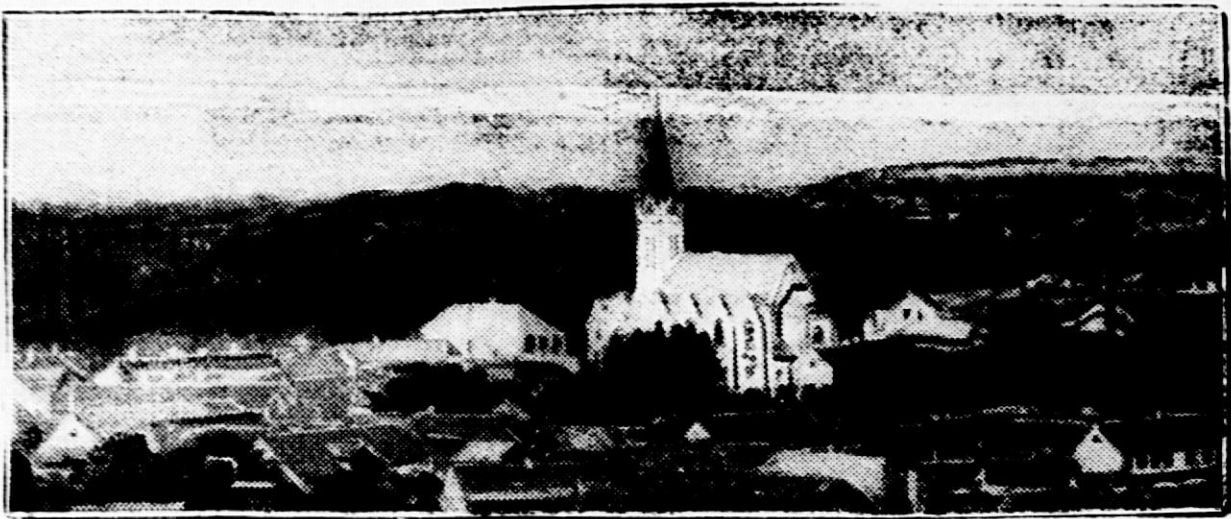
DRAMA

Začetek ob 20. uri

Trnjeva pot Kocljeve gimnazije

Nobena gimnazija ni doživela toliko sprememb in razočaranj

Murska Sobota, 8. junija. Ob prireditvi Prekmurjskega tedna, gošpodarske in kulturne razstave v proslavo 20letnice priključitve dežele kneza Kocljaja k Jugoslaviji, se spominjajo Prekmurci tudi 20letnega jubileja svoje gimnazije, ki nosi danes ime po starodavnem slovenskem knezu Kocljaju. Menda noben slovenski prosvetni zavod ni v vsem svojem obstoju doživel toliko sprememb, razburjenosti in razočaranj kakor gimnazija v Murski Soboti v prvih dveh desetletjih obstoja. Ne bo odveč, če ob letošnjem jubileju obudimo spomin na dolgoletno borbo prekmurjskega ljudstva za obstoj svoje gimnazije, prve slovenske šole, ki je bila ustanovljena po prevratu v Prekmurju

Prekmurjski narodni voditelji so že v januarju 1919, ko še Slovenska krajina ni bila priključena Jugoslaviji, zahtevali ob Budimpešti uresničitev programa, v katerem so poleg lastnega ministrstva zahtevali tudi popolno slovensko gimnazijo. Ko je v avgustu 1919 jugoslovenska vojska zasedla Slovensko Krajino, je civilni komisar dr. Lanjški sporazumno z voditelji ljudstva v Prekmurju 11. septembra poslal poverjenstvu za uk in bogocastje v Ljubljano predlog, naj se v oktobru odpre prvi razred gimnazije, ki bo lahko dobil prostor v poslopju meščanske šole. Čez tri tedne so že imeli v Murski Soboti odlok, da se odpre prvi razred gimnazije, za začetnega vodjo pa je bil postavljen Ivan Bračko, profesor na državni gimnaziji v Celju. Kot pomožna učitelja sta mu bila dodeljena bivši učitelj v Rojani Alojzij Španger in katehet Jožef Kranz, kaplan v Murski Soboti, se. danj dekan v Tišini.

Začetne težave
Tako je bila pred 20 leti ustanovljena soboška gimnazija na teritoriju, ki šteje 100.000 prebivalcev, izmed katerih je četrtina evangeličanske vere. V prvi razred se je vpisalo 24 učencev in 9 učenic. Značilno je bilo, da so bili vsi katoličani. To je bila posledica nezaupanja in hujškanja med prebivalstvom, češ da bodo kaznovani vsi starši, ki pošiljajo otroke v slovensko gimnazijo, potem ko se spet vrnejo Madžari. Ti hujškanji so imeli seveda namen, da bi lahko verujo ljudstvo, zbežano po zunanjih političnih dogodkih in zmedah, odvrnilo od slovenske šole in potem dokazovali, da prekmurško ljudstvo bojkotira slovensko šolstvo. Z grožnjami so prišli celo tako daleč, da niso mogli dobiti vozika, ki bi pripeljal drva v gimnazijo, niti mizarja, ki bi napravil klopi.

Poleg teh težav so bile še druge. Šolstvo je bilo v Prekmurju izza svetovne vojne zelo zanemarjeno. V večini osnovnih šol nekaj časa sploh ni bilo pouka, ker so bili učitelji vpoklicani v vojaško službo. Otroci v šoli niso čuli materinskega, zato ota. kem znanju slovenske slovnice in knjižne slovenščine ni bilo niti sledu. Ker so bili učitelji tuji, so bili otroci z dežele tudi v računstvu kaj slabo podkovani, saj mnogi niso znali niti poštevanke niti deljenja. Slaba šolska priprava je zato znatno ovirala redno začetek pouka, poleg tega pa tudi učnih knjig tedaj po vojni ni bilo na razpolago. E vsemu je prišla še velika revščina učencev, ki so hodili po par ur daleč v šolo, če pa so stanovali v Murski Soboti, se jih je stiskalo po 5 do 8 v eni sobi, po dva na eni postelji.

Prvo leto je imel prvi razred nekaj časa pouk v katoliški osnovni šoli, potem pa se je preselil v poslopje meščanske šole, ki je tudi prišla s poukom. Naslednje leto sta se morala zopet oba razreda preseliti nazaj v osnovno šolo, zato so že takrat pričeli akcijo, da se zgradi novo gimnazijsko poslopje.

V tretjem šol. letu (1921-22) so bile začetne težave preneale. Nezaupanje je izginilo, dotok evangeličanskih dijakov je stalno naraščal (ob koncu 3. leta jih je bilo že 16%) in tudi Madžari so pridno začeli pošiljati svoje sinove v gimnazijo. Z vsakim letom se je postopno odpiral naslednji razred, prvi razredi pa so se dobili paralele. Obzir na posebne prekmurške razmere je odpadel in soboška gimnazija je po šestih letih obstoja štela 231 učenec (med njimi četrtino evangeličanov).

Ukinitev višjih razredov
Čeprav je bilo v višjih razredih premalo učencev (po 10 v 6. in 7. razredu), je vendar vsa naša javnost pričakovala, da bo višja gimnazija v Murski Soboti zaradi svojega vsenarodnega pomena na izpostavljeni točki slovenskega ozemlja ob. stala, je vendar ministrstvo za prosveto z odlokom 7. avgusta 1925 odločilo, da se zapre 6. in 7. razred. Tega odloka pa ravnateljstvo niso sporečili takoj, ampak šele 8. oktobra, ko so se učenci že vpisali v oba razreda in že nad mesec dni hodili v šolo.

Vsa prekmurška javnost se je vznemirila, zlasti pa oni starši, ki svojih otrok ne bi dali študirati, če bi slutili, da gimnazije ne bodo mogli končati v domačem kraju. Na protestnem zborovanju v Murski Soboti so predstavniki mesta in vsega Prekmurja izjavili, da so pripravili tudi z denarnimi žrtvami prispevati k ohranitvi višjih razredov gimnazije, pa zaenkrat ni nič pomagalo. Šestošolci in sedmošolci so se morali posloviti od Murske Sobotne in se vpisati v druge gimnazije, večina v Ljubljani.

Kufre gor, kufre dol
Komaj so bili 2 meseca v Ljubljani, je bil po raznih protestih in intervencijah prvotni odlok spremenjen in toliko, da se dovoli ponovna otvoritev 6. razreda. Tako so po božiču zopet zbornali skupaj razkropljene šestošolce, medtem ko se sedmošolci niso mogli več vrniti v Mursko Sobotu. Ko so ti dijaki končali v Murski Soboti 6. januarja, je gimnazija imela 231 učenec, kar je bilo toliko, kolikor jo je imela pred otvoritvijo sedmega razreda ni bila dovo-

ljena. Tako je že drugo leto ostala gimnazija samo šestrazredna.

Prva prekmurška matura — v Ljubljani v juniju 1927 so na II. drž. gimnaziji v Ljubljani maturirali prvi prekmurski dijaki, ki bi v normalnih razmerah morali biti prvi abiturienti soboške gimnazije. Za Prekmurje bi bila prva matura v Murski Soboti velik narodni in kulturni praznik, ki bi tako v svoji sredi vzgajilo prvi kader domače, narodno čuteče inteligence. To radostno pričakovanje prekmurjskega ljudstva je zagrenilo in preprečilo preokrutno nerazumevanje nacionalnih in kulturnih potreb Prekmurja s strani našega najvišjega prosvetnega foruma, ki je za šolsko leto 1927-28 pripravil soboški

rešili ga pa niso. Kljub temu so višji razredi ostali, ker je banska uprava obljubila pomoč. Medtem je vso javnost presenetila ultimativna izjava dijakov 6., 7. in 8. razreda, da bodo zapustili gimnazijo, če se jim ne da polna garancija, da bi mogli na gimnaziji končati študij. Kuratorji, ki je upravljal višje razrede, jim te garancije ni mogel dati in je ukinil 6., 7. in 8. razred, ostal pa je še naprej 5. razred, ki se akciji ni priključil. Obenem je kuratorji interveniral v Ljubljani pri banski upravi in ker je dobil zagotovilo za finančno pomoč, je razveljavil prvotni sklep in ohranil celotno gimnazijo. V februarju 1930 je 50članska deputacija Prekmurcev raz. tolmčila g. banu potrebo podzavljenja višje gimnazije ali pa prevzem po banovini, dosega pa ni nič. V juniju 1930 je bila že druga matura na soboški gimnaziji.

Konec samoupravnih razredov
V šolskem letu 1930-31 je ostal od samoupravne višje gimnazije samo 5. razred, ostale pa so morali opustiti, ker je bilo premalo sredstev za vzdrževanje in ker država ni hotela prevzeti razredov v svojo upravo. Prihodnje šolsko leto kljub velikim naporom vse prekmurjske javnosti niso mogli odpreti niti enega višjega razreda in gimnazija v Murski Soboti je ostala samo nižja.

Novi samoupravni razredi
V jeseni 1935 je bila zopet ustanovljena samoupravna višja gimnazija s postopno otvoritvijo višjih razredov. Občina je prevzela dolžnost, da bo skrbela za vzdrževanje, banska uprava pa je primaknila znatno podporo. Akcija za podzavljenje samoupravnih razredov se je nadaljevala tudi prihodnje leto, ko sta bila že 5. in 6. razred samoupravna. Tega sicer niso mogli doseči, pač pa je bila s kraljevim ukazom od 3. decembra 1936 soboška gimnazija pretvorjena v popolno gimnazijo s postopno otvoritvijo višjih razredov. S tem aktom je bil končno kroman dolgoletni trud in vroča želja Prekmurja, da bi prišlo do popolne gimnazije.

Popolna gimnazija
Letos sta samoupravna razreda dospela do 7. in 8. razreda, 5. in 6. pa sta že državna. Tako ima gimnazija 8 razredov in bo letos po desetih letih na njej zopet matura. Ob tem važnem dogodku je gimnazijo doseglo še odlikovanje, da je bila preimenovana po panonskem knezu Kocljaju v Kocljevo gimnazijo. Letos poteka tudi 20. let, ko je bila gimnazija odprta. Torej sami pomembni jubileji, ki se jih bo prekmurško ljudstvo spominjalo ob 20. letnici priključitve Slovenske krajine k Jugoslaviji. Matura, tretja na zavodu, ob enem pa prva po 10 letih, bo na gimnaziji prav v času Prekmurjskega tedna, ki bo od 17. do 26. t. m. v Murski Soboti. Letošnja matura na gimnaziji kneza Kocljaja bo po tolikih borbah in težavah nadvse vesel dogodek ne samo za Prekmurje, ampak za vso Slovenijo, ki je vedno s simpatijami spremljala napore Prekmurcev za popolno gimnazijo. Zgodovina gimnazije kneza Kocljaja nam je zgovoren dokaz, kako žilavo in vztrajno so se morali Prekmurci boriti za popolno gimnazijo.

Evangeličani v Prekmurju

Okrog 24.000 Slovencev v Prekmurju je ohranilo Luthrov nauk

Murska Sobota, 8. junija. Protestantizem, ki je dal Slovincem Primoža Trubarja, Dalmatina in druge glasnike slovenske besede in knjige, je zajeel poleg ostalih slovenskih dežel tudi Prekmurje, kjer pa v protireformacijski dobi ni bil deležen one usode kakor onkraj Mure. Medtem ko je bilo na Kranjskem in Štajerskem evangeličanstvo popolnoma zatrto, so se Slovinci v Prekmurju krčevito držali nove vere in jo ohranili do danes. Okrog 24.000 Slovencev je ohranilo Luthrov nauk. Vsi prebivajo v murskosoboškem srezu, medtem ko jih ima lendavski komaj 2%.

Luthrov nauk se je začel širiti v Prekmurju že okrog l. 1527-1537. Prvi odpadniki od rimskokatoliške cerkve so imeli mogočno zaščitnico v Uršuli, ženi grofa Ferenc Nadasyja, ki je imel v Prekmurju obširna posestva, v Gornji Lendavi pa velik grad. V njegovi tiskarni v Sarvaru na madžarskem ozemlju, kamor je tudi segala njegova moč, so se tiskale Lutrove knjige v madžarskem jeziku. Knjige so razširjali tudi prekmurskim ljudstvom, ki sicer ni bilo večje madžarščine, vendar se je že našel kdo, ki jih je tolmčil našim kmetom, pozneje pa so se pojavili tudi slovenski prevodi. Ko sta sprejela Lutrov nauk grofa Banfy in Sechy, je bilo že vse Prekmurje v taboru reformacije in še celo katoliška duhovščina je sledila načelu: Cuius regio, illius religio! Grof Fechy je imel v Murski Soboti v svojem gradu dva evangeličanska pridigarja, enega za grad za gošpodo, drugega pa za podložnike. Vse katoliške cerkve so bile v tej dobi spremenjene v evangeličanske in to je bila tudi kulminacija protestantizma.

Protireformacija
Reformacijo v Prekmurju je začel grof Ferenc Nadasy, protireformacijo pa njegov sin, ki se je zagledal v lepo hčerko kneza Esterhazyja. Ta je bila katoličanka in njen oče je odločno nasprotoval poroki z evangeličanom. Zaradi ljubezni in bogate dote je mladi Nadasy prestopil v katolicizem in na prigovarjanje svoje žene prisilil tudi podložnike, da so se odvrnili od Luthrovega nauka. To je bil tisti Nadasy, ki se je v zrinjsko-frankopanski zaroti pridružil zarotnikom in je potem žalostno končal pod krvnikovim mečem.

»Reč Bôza ostane na veke!«
Ko je mladi Nadasy z vso oostrostjo nastopil proti evangeličanom, je dal pobrati vse luteranske knjige in jih dal zažgati na dvorišču svojega grada v Gornji Lendavi. Ljudstvo pripoveduje, da je grof, smehljajoč se zadovoljno, opazoval z okna gorečo grmado luteranskih knjig. Lahen vetrič mu je dvignil pred noge kosček ožganega papirja iz biblije. Grof Nadasy je pobral listek in prebral na njem značilne besede: Nebo i zemlja preide i vsa njena lepota, ali reč Bôza ostane na veke! Besede so ga globoko presunile in zamišljen se je odstranil od

okna. Gotovo se jih je spomnil, ko je propadli zaroti čakal v ječi na krvnikov meč.

Zadnja evangeličanska cerkev
Doba protireformacije je zopet vnila cerkve katolicizmu in ljudstvo se je na ukaz svojih gospodarjev vračalo k prvotni veri. Za izpremenitev evangeličanske cerkve v katoliško je bil prav enostaven postopek: cerkev je postala katoliška, če je le katoliški duhovnik v njej bral mašo.

Pogled od Szaparyjevega gradu proti evangelijski cerkvi

Ljudstvo je ponekod odločno branilo svoje cerkev in novi nauk. Najdaleč se je tako ohranila cerkev pri Sv. Benediktu v Kančevcih. Noč in dan so jo stražili, da bi se vanjo ne pritisnili katoliški duhovnik in bral mašo. Niso se ustavili niti pred močnim oddelkom vojakov, ki je pripeljal na pomoč duhovniku, da bi mu priboril vstop v cerkev. Ker so takrat stražile cerkev ženske, se vojaki niso hoteli bojevati z njimi. Umaknili so se in se vrnili naslednji dan. Takrat pa je ljudstvo navallilo vanje in jih prepoilo. Misleč, da se vojaki ne bodo več vrnili, so pustili drugi dan cerkev slabo zavarovano. Vojaki so vnovič prišli in katoliški duhovnik je opravil v zadnji protestantovski cerkvi mašo in jo izpremenil v katoliško.

Iz Prekmurja so izgnali vse evangeličanske duhovnike, ljudstvo pa je na skrivnem še ohranilo zvestobo novi veri. Sele, ko se je naselil v Murski Soboti grof Szapary, se je vsa pokrajina tja do Mure in do Lendave pokatoličila. Edini, ki je bil strpljiv proti evangeličanom, je bil grof Bathiany, ki je imel svoj grad v Moravcih, zato so se tudi na vsem ozemlju, ki je pripadalo njemu, ohranili evangeličani do današnjega dne. Brez cerkva in duhovnikov so se trdno držali Luthrovega nauka in pogosto romali v najbližjo evangeličansko cerkev, v 30 km

oddaljeni Surd na Madžarskem, kjer je dalje časa deloval prekmurški Dalmatin Mikloš Küzmič.

Tolerančni edikt.
Ko je Jožef II. izdal 1871 tolerančni edikt, so evangeličani zopet pričeli usilnavljati »fare« in zidati cerkve. Fare so imenovali gmajne. Prva je bila ustanovljena v Puconcih, kjer je bila pred 150 leti sezidana tudi prva evangeličanska cerkev, za njo pa cerkve v Krizevcih. Hodošu in drugod.

Danes sta v murskosoboškem srezu dve petini prebivalstva evangeličanske vere, 23.000 od 52.775 skupnega števila prebivalstva sreza. Od nekdanj so že evangeličani izključno samo Slovinci, medtem ko so vsi Madžari in Nemci že od početka protireformacije katoličani. V Murski Soboti sami je 550 evangeličanov, ki so 1893 obnovili župnijo in postavili krasno cerkev v gibnem in prožnem gotskem slogu nasproti starega Szaparyjevega gradu, kakor v kljubovanje potomcu tistega grofa Szaparyja, ki je pred stoletji brezobzirno zatrl evangeličanstvo v okolici Murske Sobotne. Še do nedavnega je visoko drevje nekako zaklanjalo pogled z aradu na cerkev, po sedanjih regulaciji pa je pogled z glavnega vhoda gradu na evangeličansko cerkev najlepša perspektiva v Murski Soboti, ki je lepo upodobljena tudi na velikem lepaku zleta mariborske sokolske župe v Mursko Sobotu.

V narodnem pogledu je protestantski pokret pomemben, ker je dal prekmurskim Slovincem prve tiskane knjige v njihovem jeziku. Najvažnejši kulturni delavec je bil že omenjeni Mikloš Küzmič.

Upravno so danes evangeličani organizirani v senioriji s sedežem v Murski Soboti, ki spada pod zagrebško škofijo. Senior g. Stefan Kovač, ki vodi seniorijo že dolgo vrsto let, je tudi veroučitelj na gimnaziji, katero poseša nad 100 evangeličanskih dijakov.

KINO SLOGA, BANDITI DIVJEGA ZAPADA

tel. 27-30

PREMIERA: — Ob 16., 19. in 21. uri in SMRTNI JEZDECI

V gl. vlogi: DICK FORAN, nazvan pojoči kovboj in njegov čudežni konj »Smoke«.

Dva filma divjih pustolovčin, nečne romantike in požitnovalne ljubezni!

Davčna obremenitev priključenih občin

Obdavčenje Ljubljani priključenega dela Ježice

Znano je, da so bile občine Moste, Šiška in Vič priključene k Ljubljani v celoti, občina Ježica pa le delno, čeprav bi bilo morda bolj umestno, da bi bila Ježica prej v celoti priključena kakor pa Vič, ki ima izrazito kmetijski značaj. Zlasti vas Brdo in zgornji del Viča bi prav lahko ostala izven priključitve. Na Ježico so že sedaj dani vsi pogoji, ki so potrebni za razširjenje mesta do Save, nasprotno pa na Viču teh pogojev ni, pa jih tudi ne bo še tako kmalu, kajti viški posestniki, trdni karer so, ne bodo dali svoje zemlje iz rok za parcelacijo drugače kakor v skrajni sili. Kmetijski človek, ki živi z zemljo in od zemlje, se predobro zaveda, da mu je zemlja neobhodno potrebna kakor vsakdanji kruh, ki mu ga daje. Zato bodo lahko prešli še celi rodovi, preden bodo dobili zgoraj omenjeni kraji mestni značaj.

Poleg tega tudi teren na južnem delu Ljubljane ni tako ugoden za gradnjo kakor na severu, kjer je zgradba dosti cenejša, bolj solidna in suha kakor na Viču. Obenem ugajajo tudi krajevne razmere prebivalcem Ljubljane bolj na severni kakor pa na južni strani. Predvsem je privlačno: prost razgled na planine, dobre in ne preveč oddaljene prometne zveze, bližina Save in drugo. Ker bo skoro gotovo v do glednem času tudi tramvaj speljal do Ježice ni dvoma, da bo prej ali slej vsa bivša občina Ježica priključena k Ljubljani.

Ze iz številk, ki jih danes navajam, je razvidno, da je v enem delu občine Ježice, ki je priključena k Ljubljani, razlika pri najemniškem donosu med novimi in stari hišami izredno velika, tako da so že iz tega vidi, da je glavno težišče za nove gradnje usmerjeno proti Ježici. Brez dvoma pa bi v tem okolišču gradili še več, če bi ne delale ovire središnice, ki stoje na najlepšem prostoru sredi polja, zaradi česar bo tudi ta ogromen prostor takorekoč mrtev, dokler ne bo ta ovira odstranjena.

Sicer so tu gradili precej šele po priključitvi, dočim se moje poročilo nanaša na l. 1935, ko je bila inkorporacija izvršena. V tem letu je znašal brutto najemniški donos v priključenem delu Ježice za nove hiše 1.285.170 din. Če bi imele vse nove hiše napeljan vodovod in izvršeno kanalizacijo, bi bilo predpisano na 8% vodarini 102.813 din, ter na 3% kanalski pristojbini 38.555 din. Predpis gostščine, ki je bil pozneje odpisan, znaša 25.703 din. Skupni predpis za nove hiše, ki je ostal v veljavi l. 1935, je 141.368 din.

Za stare hiše je v istem letu znašal brutto najemniški donos samo 621.410 din. Od tega je bilo ob istih pogojih kakor pri novih hišah, predpisano na 8% vodarini 49.713 din na 3% kanalski pristojbini 18.642 din ter na 3,5% gostščini 21.749 din. Skupaj torej za stare hiše 90.104 din, za stare in za nove pa 231.472 din.

Poleg tega so plačali posestniki starih hiš za 60% občinske doliade v l. 1936 35.793 din, zato bi skupno vplačilo od starih in novih hiš v korist mestne občine znašalo 267.265 din.

Predpis zgradarine je znašal za nove hiše pred priključitvijo (računano za vse hiše po 12%) 107.954 din po priključitvi pa se je povišal za 15.422 din, na 123.376 din. Isti predpis zgradarine za stare hiše je pred inkorporacijo znašal 54.798 din, po inkorporaciji pa 59.655 din, za 4.857 din več kakor pred priključitvijo.

Iz teh številk bi bila razvidna finančna moč priključenega dela občine Ježice v pogledu občinskih davkov in zgradarine. Zmotno bi bilo misliti, da so bili s temi dajatvami, ki sem jih navedel, plačani vsi davki. Nikakor ne. Za stare hiše, ki ne uživajo davčnih olajšav, se plačujejo poleg zgradarine še dopolnilni davek, občinska doliada, kakor sem že zgoraj omenil, nato banovinska in cestna doliada. Dopolnilni davek se zaračunava progresivno in sicer do 10.000 din, čistega najemniškega donosa 2%, nato pa se za vsakih nadaljnjih 10.000 din zviša za nadaljnja 2% tako, da doseže pri čisti najemnini od 70.000 din

Predno greš spat

čisti zobe

Sargov KALODONT

proti zobnemu kamnu

V času Prekmurjskega tedna od 17. do 26. t. m. bo organiziranih iz Murske Sobotne več avtobusnih izletov v najbližjo soboško okolico proti Goričkim, kjer si bodo obiskovalci Prekmurjskega tedna lahko ogledali glavne naselbine naših evangeličanskih Slovincov: Martiance, Moravce in Puconce. To so lepe in čiste vasi, pravi trgi v našem pomenu besede, vredni, da jih po 20 letih življenja v skupni državni spoznanju tudi bratje z one strani Mure, izleti bodo organizirani že prihodnjo nedeljo, ko bo v Murski Soboti kongres zveze trgovskih združenj.

Križanka

14%. Kolikor preseza čista najemnina 70.000 din, se zaračunava dopolnilni davek po 10% do neomejene vsote.

Na podlagi osnovne zgradarine se zaračunava, kakor sem že zgoraj omenil 60% občinska, 55% banovinska in 10% cestna doliada, skupaj 125%.

Da bo vsakomur lažje razumljivo, vzamimo za primer hišo, ki ne uživa davčnih olajšav ter donosa kosmatih 20.000 din na leto. Predvsem moramo od tega zneska odračunati občinske doliade v 13% iznosu, (računano po posebni metodi in po proračunu za l. 1939-40). Po odbitku občinskih davkov nam ostane še 17.699 din. Od tega odštejemo 20%, ki jih dovoljuje zakon za amortizacijo in popravilo hiše, nakar nam ostane še 14.159 din in to imenujemo čisto najemnino.

Od te čiste najemnine se slednjič predpiše 12% zgrad., ki znaša 1.699 din ter dopolnilni davek do 10.000 din, 2%, to je 200 din, od nadaljnjih 4.159 din pa 4%, to je 166 din, skupaj torej znaša dopolnilni davek 366 din. Nato zaračunamo na podlagi zgradarine od 1.699 din skupne 125% doliade ter dobimo znesek 2.124 din.

Sedaj šele imamo celokupno obdavčbo, ki je naslednja: občinski davki 2.600 din, + zgradarina 1.699 din, + dopolnilni davek 266 din, + doliade 2.124 din, skupaj 6.789 din. V drugi polovici leta bo predpisan še specijalni prispevek za narodno obrambni sklad v znesku 275 din, za pol leta ali 550 din za celo leto.

Janko Kos.

1	2	3	4	5	6
	7	8			
9	10	11		12	
13	14		15		
16		17			
18		19	20		
21	22	23	24		
	25		26		
27			28		

Pomen besed

Vodovarnost:
1) Svojinilni zaimek, 4) del pohištva, 7) številu, 9) kratice za veliko državno humanitarno društvo, 11) šivalna potrebščina, 12) kem. znak za praesodim, 13) izvojevana točka pri nogometu, 15) produkt izgovorjanja, 16) moško ime, 17) narodni ples južnih Slovanov, 18) velik ptič, 20) vrednostni papir, 21) dva enaka soglasnika, 22) številki, 24) dva enaka soglasnika, 25) japonsko mesto, 27) tekodina, 28) tvarina.

Navpično:
1) Ruski pisatelj, 2) predlog, 3) japonska denarna enota, 4) egiptčanska božanstvo, 5) dva enaka soglasnika, 6) ruski pesnik in pisatelj, 8) dalmatinski otok, 10) slovenski skladatelj, 12) letalec, 14) živalska mast, 15) vrsta hrasta, 19) številnik, 22) žensko ime, 23) umetnost (tujka), 25) latinski predlog, 26) tvarina.

Rešitev križanke, objavljene prejšnjo soboto
Vodovarnost:
1) Kalinin, 8) Piran, 10) Anamud, 12) ko, 13) notes, 14) bol, 15) iris, 16) karo, 17) čin, 18) Beneš, 19) e., 20) Romani, 21) Cigan, 22) komolec.

Navpično:
1) Apatin, 3) limes, 4) Irus, 5) nad, 6) in, 7) Vanček, 9) Vološin, 11) norit, 12) koren, 14) banane, 16) Kemal, 18) Boško, 20) Rim, 21) Co.

Rdeči križ nas kliče vse

Pomagajmo drug drugemu!

Letos bo privedlo društvo Rdečega križa, podobno za mesto Ljubljano, običajno kresno veselico dne 11. junija na Ljubljanskem gradu s srečevalom, jeseni 10. septembra pa veliko tombolo na Kongresnem trgu. Čisti dohodki veselice in srečevala so namenjeni društvu in splošnim človeku potrebam, zlasti za zimsko podporno akcijo, čisti dohodek tombole pa bo služil skladu za dom Rdečega križa v Ljubljani in namenom samaritanke službe sploh.

Danes, ko je svetovni mir tako resno ogrožen, moramo še prav posebno opozoriti na izredno važnost Rdečega križa. Sreče in razum nam nalagata dolžnost, da se vsi oklenemo te naše prve človekoljubne organizacije, ki v času ljudskih katastrof — in med temi je vojna največja — priskoči brez odloga na pomoč. Zato si mora društvo Rdečega križa predvsem izobraziti in izveščati kader sposobnega in poštenega članstva, samaritanov in bolničarjev in ga vsestransko opremiti.

Ljubljansko društvo je v teku svojega obstoja doseglo posebno na samaritanem polju prave lepe uspehe. S pomočjo svojih poštenih članov — zdravnikov, si je vzgajalo že več stoletin samaritanov in samaritanek. Javnosti je dobro znana ta organizacija. Na vseh ljudskih prireditvah v Ljubljani in izven nje je nastopala in žela povsod največje priznanje za svoje pošteno delo. Naši samaritani se po končanem tečaju še nadalje trajno veščajo in izobražujejo z zdravniškimi predavanji in vajami.

Število delavcev in obseg dela sta se toliko povečala, da so nam postali sedanji prostori mnogo pretesni in premajhni. Živno se čuti potreba, da postavimo za potrebe Rdečega križa v Ljubljani lasten dom. To svojo namero bomo mogli uresničiti le, če pričnemo čim prej zbirati za sklad do-

ma Rdečega križa. V ta namen bo društvo privedlo 10. septembra veliko tombolo v Ljubljani. Prvi glavni dohodek tombole bo stavna parcela.

Z določitvijo parcele kot prvega glavnega dobitka je društvo krenilo na novo pot. Uprava društva upa, da bo ta glavni dohodek pokazal posebno privlačno silo, saj je hrepenenje po lastni grudi, po lastnem kosu zemlje človeku tako rekoč ukošenino. Ideal delavca in uradnika je, da si postavi svoj dom na svoji zemlji. Tombola Rdečega križa naj služi propagandi tega ideala, ljubezni do rodnega doma in s tem tudi ljubezni do naše celokupne domovine.

Nadaljnji večji dobitki bodo: šivalni stroj, kuhinjska oprema, harmonika, dve moški kolesi, žensko kolo, dve otroški kolesi za deklica in deklico, vreča moke itd. Skupna vrednost vseh dobitkov bo znašala nad 60.000 din.

Društvo Rdečega križa se obrača s prošnjo do vseh src, ki čutijo človekoljubno, naj z nakupovanjem tombolskih tablic po 5 din podpre našo akcijo za tombolo 10. septembra in z udeležbo pri srečevalu odnoso pri kresni veselici na Gradu 18. junija pomagajo društvu pri njegovih vedno množičnih človekoljubnih nalogah.

Vse trditve in imovitve Ljubljancev prosimo, naj podpre našo akcijo z naklonitvijo primernih daril za tombolo in srečeval, da bi se društvu zmanjšali stroški za njegovi prireditvi. Društvo bo poslalo svoje poštvene odbornike in odbornice k posameznikom z žigosanimi nabiralnimi polami odnosno s tombolskimi kartami ter jih prosimo, da jih ne odklonijo.

Končno pozivamo vse ljubljansko prebivalstvo, naj pristopi vsakdo k društvu kot redni član z letno članarino 24 din ali vsaj kot podporni član z letno članarino 6 din.

Razstava našega turizma

V zborničnem paviljonu na velesejmu razstavljata tudi naši turistični zvezi

Ljubljana, 10. junija. Kakor vsako leto doslej sta tudi v okviru sedanjega velesejskega priveditve naši Turistični zvezi iz Ljubljane in Maribora privedli posebno turistično propagandno razstavo. Priznati moramo, da pomeni letošnja razstava, čeprav precej skromna, po svojem obsegu in razstavljene gradivi, velik korak naprej. Opuščeni je bil namreč dosedanj stereotipni način turistične propagande s šablonskimi, vedno istimi fotografijami.

Na letošnji turistični propagandni razstavi v okviru ljubljanskega velesejskega posebno pozornost kotečih iz naše slovenske kmečke sobe, ki ga ne krasi samo pohištvo v čisto kmečkem slogu, ampak tudi keramika in nekaj narodnih vezin. Zanimiva je tudi skrinja in sploh celotna ureditve tega dela razstave, ki bi v drugih pokrajinah naše države zanesljivo zbudila več zanimanja kakor pa pri nas, kjer hodijo ljudje mimo paviljona, v katerem razstavljata naši turistični zvezi, in mimo razstavljene kotečke naše kmečke izbe.

Takšno izbo bi morali kazati ljudem po deželi, da bi v njih zopet zbudili zanimanje za to, kar nam je najbližje in kar je v naših kmečkih domovih najbolj domače in najlepše.

Posebno zanimivost predstavljajo na letošnji turistični propagandni razstavi štiri slike, ki so osvetljene na poseben način in ki predstavljajo Rogosko Slatino, Logarsko dolino, Triglav in Kranjsko goro. Ta način propagande je v Ljubljani nekaj novega, zbuja pa pri gledalcu prav gotovo dosti večji učinek kakor pa navadno, še tako umetniško izdelane fotografije. Bilo bi želeli, da si vsi naši važnejši turistični kraji nabavijo takšen propagandni material, ker bodo z njim res dosegli uspeh, ki je pri razstavljanju navadnih fotografij dandanes že precej koledljiv.

K temu delu razstave pa je v interesu manjših letovišč potrebno marsikaj pripomniti.

Turistične propagandne razstave, ki jih prirejamo v Ljubljani, nikakor ne smejo predstavljati samo nekaj naših važnejših, že itak dovolj znanih turističnih razvaliskih, jezerskih ali letoviških krajev. Razstave v naši sredini nam morajo pokazati vsa tista naša manjša letovišča, ki nudijo našemu povprečnemu človeku vse možnosti za počitek, pa kljub temu niso predraga. Na to okoliščino pozabljata naši turistični zvezi že ves čas svojega obstoja in ne prestanjo pospeševati v svojih izloženih oknih in na svojih razstavah propagando samo za naše najvažnejše turistične kraje, namestu da bi med nami propagirali naša manjša in še manj znana letovišča, izven Slovenije pa naše večje letovišče in zdraviliške kraje. Prav v tem tiči temeljna napaka njune propagandne politike in zaradi tega naši manjši letoviški kraji pri svojih matičnih organizacijah kakor sta Tujsko-

prometni zvezi v Ljubljani in Mariboru, sploh nikoli ne pridejo na svoj račun.

Če hočemo biti odkriti, moramo priznati, da Bled, Bohinj ali Logarska dolina med nami ne potrebujejo skoraj nobene reklame več. To so kraji, ki uživajo že desetletja svoj sloves in imajo tudi iz kroga naših slovenskih letoviščarjev svoje stalne goste, nasprotno pa bi nam naši turistični zvezi morali odkrivati tiste slovenske letoviške kraje, ki s svojimi cenami omogočajo tudi srednjim slojem oddih in prijetno letovanje. Prepričani smo, da bosta po dosežanju trdovratnem zapostavljanju teh manjših, pa nič manj lepih naših krajev, naši Turistični zvezi posvečali odsej v svojih izloženih oknih in na svojih razstavah več pozornosti krajem, ki morajo sprito svoje skromnosti računati čisto na slovenske goste in ki so najbolj potrebni pomoči s strani svojih osrednjih turističnih ustanov. Zakaj bi vendar ne pokazali našim ljudem tudi lepoto Poljanske ali Selške doline, Dolenjske, Bele Krajine, Dravske doline, manjših pohorskih trgov in vasic in Savinjske doline? Ali pa Dolenjskih, Šmarjskih, Cateških in Medijskih toplic? Slik iz teh krajev, čeprav jih imamo na razpolago obilo, res zelo lepih in izbranih, ne vidimo nikoli na nobeni razstavi ne v Ljubljani, ne v Mariboru, niti v izloženih oknih naših turističnih zvez.

Turistična razstava na letošnjem pomladanskem velesejmu je tudi preslabo založena s propagandnimi perspektivi. Na razpolago je komaj deset ali petnajst vrst različnih perspektiv in še teh v tako majhni količini, da se človek boji poseči po njih, ker bi miza, na kateri so razstavljene, ostala prazna.

Ob zaključku moramo poudariti, da je celotni vtis razstave prav dober kaže najboljšo voljo naših turističnih zvez, da z najodobnejšimi sredstvi pospešujeta propagando za lepote naše slovenske zemlje, vendar pa morata za bodoče strogo ločiti gradivo, ki je glede na potrebe našega lokalnega turizma primerno za ljubljanske in mariborske razstave, od gradiva, ki je primerno za razstave v drugih večjih mestih naše države. S tem bosta napravili veliko uslugo našim manjšim turističnim krajem, ki sta jim po svojem namenu dolžni nuditi največjo podporo, hkratu pa bosta našo turistično propagando uredili tako, kakor dejansko zahtevajo njeni interesi.

R-y

Izum dveh inženjerjev

Agencija Stefani poroča, da sta inženjerja Sisto in Bosco iz Palermo izumila električni generator, ki obratuje brez potrošnje energije. Posebnost generatorja je v tem, da deluje enako kakor je poln ali prazen. Italijani verujejo, da ima ta izum še veliko bodočnost.

Radioprogram

Nedelja, 11. junija.

8: Vesel nedeljski pozdrav (Malenkov trio). 9: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 9.45: Verski govor (prof. Filip Terčelj). 10.00: Ljubljanski pevski jazz-kvartet in plošče. 11.15: Pevski zbori (plošče). 12: Koncert radijskega orkestra. 13: Napovedi, poročila. 13.20: Radijski šarmel vmes plošče. 17: Kmetijska ura: Stajarska koka (inž. Greif Anton). 17.30: Oktet pevskega društva »Smartno« pri Litiji. 19: Napovedi, poročila. 19.40: Nacionalna ura: Kako sta pojmovala jugoslovenstvo Strosmajer in Rački (Vojislav Radovanović, publicist iz Zagreba). 20: Veseli zvoki (radijski orkester). 21.15: Rezervirano za prenos z velesejma. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Za krajši čas (plošče).

Ponedeljek, 12. junija.

12: Godbe na pihala (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. 14: Napovedi. 18: Zdravniška ura: Moderni način zdravljenja bolezni (dr. Ivan Kanoni). 18.20: Plošče. 18.40: Kulturna zgodovina koroskih Slovencev okrog l. 1848 (dr. Lj. Lj. Potočnik). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Zanimivosti. 19.40: Nacionalna ura: Predavanje in inspekcije drž. obrambe. 20: Plošče. 20.30: Pevski in orkestralni koncert (sodelujeta ga. Pavla Lovsetova in radijski orkester, dirigira Siljanec). 22: Napovedi, poročila. 22.15: Prenos z velesejma.

Torek, 13. junija.

11: Soliska ura: Po Bosni in Dalmaciji (g. Vinko Rupnik). 12: Iz čeških oper (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Narodne pesmi pojo sestre Stritarjeve, spremlja g. Stanko Avgust. 14: Napovedi. 18: Pester spored radijskega orkestra. 18.30: Narod in njegova omika (prof. E. Kocbek). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Deset minut zabave. 19.40: Nacionalna ura: Ljudjevič Viličević — 100letnica rojstva (Siniša Kordić, knjž.). 20: Pevski zbor »Sloga«. 21: Prenos iz Prage: Dvorakovi plesi. 22: Napovedi, poročila. 22.15: V oddih igra radijski orkester.

Sreda, 14. junija.

12: Nekaj komorne glasbe (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 14: Napovedi. 18: Mladinska ura: a) Najvažnejše slovenske kulturne ustanove (prof. Fr. Vodnik); b) Ročna dela. Sončne ure (Miroslav Zor). 18.40: Naše delavstvo v gospodarskem in zdravstvenem pogledu (g. Milan Valant). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Prirodopisni kotiček (prof. Fr. Pengov). 19.40: Nacionalna ura: Vzgojni pomen alpinizma (Janez Gregorin, Ljubljana). 20: Šarmel kvartet »Murnčke«. 20.45: Valčkov kralji (plošče). 21.15: Ciganske pesmi poje ruski esket, sodeluje gđ. Milica Polajnar. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Plesne pesmi poje Jožek in Ježek.

Četrtek, 15. junija.

12: Po domače! (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Veseli godci. 14: Napovedi. 18: Koncert radijskega orkestra. 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Deset minut zabave. 19.40: Nacionalna ura: Predavanje min. za telesno vzgojo naroda. 20: Pevski zbor »Grafike«. 20.45: Simfonični koncert (početki). 22: Napovedi, poročila. 22.15: Kitara solo, g. Stanko Prek.

Petek, 16. junija.

12: Odmevi iz naših krajev (plošče). 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Iz naših spevoiger (radijski orkester). 14: Napovedi. 18: Zenska ura: Naš najmlajši (ga. Vračko Cilka). 18.20: Pesmi iz Beševse opere »Pri naši kočici« (plošče). 18.40: Poljudna navodila za zaščito pred zračnimi napadi (Bedrač Janko). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Kotiček SPD: Navodila dijakom za počitnice (Pavel Kunaver). 19.40: Nacionalna ura: Naše se nožeti (Kosta Popović iz Beograda). 20: Iz opernega carstva (radijski orkester). 21.10: Komorni pihalni trio (V. Čampa — flauta, M. Raubar — klarinet, G. Lopar — fagot). 22: Napovedi, poročila. 22.30: Angliške plošče.

Sobota, 17. junija.

12: Plošče. 12.45: Poročila. 13: Napovedi. 13.20: Plošče. 14: Napovedi. 17: Otroška ura: a) Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgerson popotoval z divjimi gosmi. — Povest v nadaljevanjih. b) Striček Matiček kramlja in prepeva. 17.15: Pregled sporeda. 18: Za olompske igra radijski orkester. 18.40: K olimpijskemu dnevu (dr. Ivo Pirc). 19: Napovedi, poročila. 19.30: Plošče. 19.40: Nacionalna ura: Književni pregled (Živko Miličević iz Beograda). 20: O znanjaj politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: J. Vombergar: Kdor stika, ta stakne! — Vesele zgodbe iz življenja Jake Smolčke in njegovih. Izvajajo člani rad. igr. družine, vodstvo: inž. Pengov. 22: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

Prepovedane uniforme

Predstavnstvo ameriške zvezne države New York je sprejelo zakonski načrt, ki prepoveduje kakršnekoli uniforme, ki bi bile popolnoma ali celo napol podobne vojaškemu oblekanu.

Kako je z jetiko v Ljubljani

Umrljivost zaradi jetike še vedno na četrtem mestu za ostarelostjo, srčnimi in rakastimi boleznimi

Ljubljana, 10. junija. Res je, da dobro organizirana borba proti jetiki zmagaue nato zavratno boleznijo v vsej Sloveniji, a jetike se še vedno preveč, kakor kaže statistika. Protituberkulozen tečen de, a Ljubljanci se nekam brezbržno ozirajo na letake, ki pozivajo prebivalstvo, naj prispeva po svojih močeh za borbo proti jetiki. Ljubljanci, zmotno mislijo, da je Ljubljana varna pred jetiko in da ni treba ničesar več storiti za pobijanje te hude socialne bolezni.

Lani je umrlo v Ljubljani od domačinov 409 moških in 437 žensk. Umrljivost je znašala torej 9.48 na tisoč prebivalcev. Umrljivost Ljubljancev po glavnih smrtnih vzrokih je bila naslednja:

Največ smrti je bilo zaradi ostarelosti in bolezni srca in žil, na tretjem mestu je rak in novotvorbe, na četrtem mestu pa — tuberkuloza. Umrljivost zaradi tuberkuloze se je premanila s šestega na četrto mesto. Lani je umrlo za tuberkulozo 83 stalno v Ljubljani bivajočih prebivalcev. Od teh je bilo 42 moških in 41 žensk. Tuberkuliza je umorila skoraj 10 odstotkov vseh, ki so lani umrli v Ljubljani. Nedomačinov, ki so se prišli zdraviti iz drugih občin v Ljubljano, je umrlo 40, in sicer 21 moških in 19 žensk.

Kakor običajno je umrlo največ domačinov spomladi in jeseni. V dobrih 83% je bila vzrok smrti tuberkuloza pljuč, v skoraj 5% kostna tuberkuloza, v 3.5% tuberkuloza možganskih ovojnic, v 8.5% pa tuberkuloza obolenja raznih drugih organov.

Otrok do 15. leta starosti je umrlo za tuberkulozo samo 5, med njimi samo en dojenček do prvega leta starosti. Kakor običajno, je zahtevala tuberkuloza največ žrtve med prebivalci, ki so bili v najbližji starostni dobi, ko je človek na višku svojih telesnih in duševnih moči. V starosti od 15 do 30 let je umrlo 19 Ljubljancev, v starosti od 30 do 40 let pa je umrlo 21 Ljubljancev.

Največ je umrlo prebivalcev iz poklica javnih namestencev in uradnikov ter iz vrst nekvalificiranih delavcev in uslužbencev v obrti in industriji. Znano je, da za dojenčini duševnimi boleznimi bolni ljudje in tiskinarji k tuberkuloznemu obolenju, vendar je število za tuberkulozo umrlih duševno bolnih Ljubljancev porazno visoko, in sicer 17.

Umrljivost radi tuberkuloze je v Ljubljani od svetovne vojne stalno padala, od l. 1931 do l. 1934 se umrljivost zaradi jetike ni bistveno spremenila, v l. 1935 je padla ter se je lani zopet zvišala. Relativ-

no je seveda umrljivost zaradi jetike v Ljubljani na zelo nizki stopnji, a vendar je med vzroki umrljivosti na 4. mestu.

Števil ožrtev tuberkuloze v Ljubljani kaže, da socialne in zdravstvene prilike niso slabe, še mnogo pa je treba storiti, da bo umrljivost zaradi tuberkuloze v mestu še bolj zmanjšana. Treba je zboljšati zlasti stanovanjske prilike. Vesti o velikih zlastirjenosti tuberkuloze v Ljubljani razli med šolsko dečo ter vesti o neizdravem podnebju Ljubljane, so pretirane, kakor kaže statistika.

Veliko zašlugo pri padanju umrljivosti zaradi tuberkuloze ima organizirano delo zdravstvenih oblasti, preventivni ukrepi, zlasti pa široko razpredena zdravstvena propaganda, ki je zasegla skoraj vse sloje našega prebivalstva.

Poleg zboljšanja splošnih socialnih razmer, zlasti stanovanjskih in prehrabnih razmer, je želeli, da bi se po dolgi pogajanjih, posvetovanjih in intervencijah vendarle končno ustanovila bolnica za zdravljenje tuberkuloznih bolnikov z izolirnico za bolnike z odprto tuberkulozo, ki so svoji okolici zelo nevarni. Za mnoge bolnike zaradi dosežanih razmer v bolnici ni dovolj prostora. Mnogi bolniki ostanejo raje doma zaradi razmer v bolnici ter se ne zdravijo redno, bolezen se slabša in postane navadno nevarna za okolico. Brez izolirnice, ki pa mora biti taka, da se je bolniki ne bodo bali kakor ječe, v mnogih primerih ni možna izolacija članov družine zlasti otrok.

Težka ovira za uspešno borbo proti tuberkulozi so tudi jetični brezdomci, zlasti z odprto tuberkulozo. Večinoma niso pristojni v Ljubljano, mnogi od njih pa so celo tuji državljani. Le redko se poroči take bolnike spraviti v oskrbo pristojne občine. Občine se navadno branijo takih bolnikov ali pa jih sploh ne pripoznavaajo za svoje občane. Razumljivo je, da tak bolniki niso nikjer dobrodošli gostje, a treba jim je dati možnost za primeren obsto, ker jim ni mogoče dopovedati, da s pohajanjem od hiše do hiše in s prosjačenjem okužujejo zdrave ljudi. Zato je v Ljubljani potrebno ustanoviti vsaj začasno zatočišče ali azil za brezposelne z odprto pljučno tuberkulozo.

Zgornje številke in dejstva nam povedo, kako je z jetiko v Ljubljani. Jetika je za Ljubljano še vedno zdravstveni problem, za katerega se morajo vsi prebivalci zanimati. Ničče naj ne opusti svoje dolžnosti v tekočem protituberkuloznem tednu, ki poziva vse Ljubljance in Ljubljankke: Darujte, pomagajte!

Zbor obmejnega sokolstva

Proslava 20 letnice sokolskega društva v Slovenjgradcu v nedeljo 11. junija

Letos poteka dvajseto leto odkar je bilo v lepem Slovenjgradcu ustanovljeno Sokolsko društvo. L. 1919 so se zbrali ugledni narodni delavci kakor pokojni dr. V. Zeleznikar, dr. J. Rajh, J. Druskočič, dr. F. Pirnat, A. Persuh, A. Oset, K. Barle, Ivan Mlač in drugi ter udarili temelj važni nacionalni postojanki v našem mestu. Dne 13. oktobra 1919 je bil ustanovljen občni zbor Sokola. Prvi odbor, ki mu je stal na čelu pokojni br. starosta dr. V. Zeleznikar, se je z železno energijo lotil pravega sokolskega dela. Društvo se je lepo razvijalo, telovadci, člani, članice, naraščali in deca so se zbirali v tesni telovadnici meščanske šole. Da pa se da društvu možnost čim širšega udejstvovanja na polju telesne vzgoje in narodne prosvete, so že začeli misliti na lasten krov. Gradbeni odbor pod vodstvom br. Milana Tomčina in br. Ivana Rojnika je začel resno delo, ki je bilo kmalu kronano z uspehom. Z vztrajnostjo in izredno požrtvovalnostjo vsega članstva in uvidno pomočjo naše CMD so začeli graditi sokolski dom in že l. 1929 se je društvo preselilo pod lastno streho. Delovanje in društvu je s tem oživilo in zaželelo je bil velik razmah. Telovadnici oddelki so postali marljivješi, prirejale so se telovadne akademije, dramske predstave, predavanja in druge zabave. Sokolski dom je postal središče in žarišče vsega narodnega in kulturnega dela v Slovenjgradcu in okolici. Poleg Sokolov je postal naš dom zbirališče cirilmetodarijev, planincev, športnikov itd.

Popolnoma dograjeni dom, ki nosi napis »SOKOLSKI DOM KRALJA ALEKSANDRA I.«, je bil slavnostno odprt dne 21. junija 1938 pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. Ob tej priliki je bil tudi odkrit spomenik pokojnega kralja Ureditelja in vestibulu doma. Po nenadni smrti nepozabnega starostea br. dr. V. Zeleznikarja je prevzel mesto starostea aglini br. Ivan Rojnik, ki vneto skrbi, da se društvo nadalje razvija po programu sokolske Petrove petletke. Razširilo so telovadišče, gradi se keglišče, preurejuje se Sokolski dom v enega najlepših mariborske sokolske župe.

Za svoje nacionalno delo ob severni meji je bilo naše društvo ponovno odlikovano s tem, da bo ob priliki 20 letnice novemu članskomu praporu kumoval Nj. Vel. kralj Peter II. ter da be so te proslave udeležili tudi naša vojska.

Ko se ob 20. letnici našega društva poleg ponosne stavbe Sokolskega doma oziramo nazaj na prehojeno pot, vidimo, da se je v nacionalnem in kulturnem pogledu storilo mnogo, a še mnogo dela nas čaka. Zavedamo se, da nas poleg dela čakajo še boji, mogoče okrutnejši in težji od prejšnjih. Toda ne klomemo! Naš Sokol je in ostane tudi v bodočnosti branik našega narodnega življenja ob severni meji.

Da čim slovesneje proslavimo našo dvajsetletnico, ki je združena z zletom Koroškega kroga in razvitem članskega in naraščajočega prapora, vabimo vsa bratska društva in nacionalna javnost, da se v čim večjem številu udeležijo te proslave.

Naj se posebno še ta dan po lepem Slovenjgradcu pod ponosno Urško goro razlega naše geslo: »Le naprej, brez miru, za sokolskim praporom...!«

Sokolsko društvo Slovenjgradec.

Čile monopolizira petrolej

Čilska vlada je uvedla pogajanja z družbo Standard Oil Cy v zadevi monopolizacije petroleja. Gre za podzavljenje petrolejskih vrelcev, ki bi državi donosali lepe dohodka. Čilska vlada utemeljuje monopolizacijo petroleja s tem, da ima zaradi zadnjega potresa veličanske izdatke, ki jim more pokriti samo z novimi denarnimi viri.

Usodno trčenje dveh avtomobilov

V Melbourneu je trčil neki avtobus s 40 potniki v policijski avto. Zaradi sunka je avtobus odletel v neko dvonadstropno hišo, kateri je prebil zunanjo steno. Ustavil se je šele v sobi. 20 potnikov je bilo pri tem hudo poškodovanih.

S. L. Kostov:

Črna kronika

Odpri je oči, pretegnil roke in vprašal: — Koliko je ura?

Nobene odgovora. Obrnil se je in se ozrl na ženo. Le-ta je ležala nepremično v svoji postelji, s pogledom, uprtim v strop, široko odprtih, malone izbuljenih oči, na prsih prekritih rok, nepremična, v popolni otroplosti. Toda mož se ni ustrašil, kajti vedel je, da ni umrla, temveč da se jezi in sicer pošteno jezi.

Najboljši obliž na ženo je moževa potrpežljivost. Zato si je zadovoljno prižgal cigareto, vzel z nočne omarice novine in jih razgrnil. Bila sta novoporočena. Ko je minil njun medeni mesec, ki se je mimogrede rečeno raztegnil čez vsaj zimo, je jel mož prihajati prepozno zdo k obedu, zdaj k večerji, potem pa k obedu in večerji. Zena ga je pozdravila vedno veselo in nasmejana, kakor v prvih dneh po poroki, toda nekoliko vznemirjena zaradi moževih zaved, ki so ga silile hoditi na razne seje in občevati z raznimi osebnostmi, celo z ministri.

Nekega dne je pa zvedela od prijateljice,

da ima mož te svoje pogoste seje prav za prav po raznih krmah ob čaši dobrega vina in dobrem prigrizku, torej ne z ministri in visokimi osebnostmi, temveč z običajnimi ljudmi. Pred njenimi očmi se je zasvetila gotovost... zdaj je končno spoznala, zakaj so tudi moževi trikratni poljubi vedno smrdeli po vinu. Tistega dne se je končala njegova »važna« zakasnitev z burno ugotovitvijo, da jo vara in s potokom solza. Trojni poljub ni zadostoval za pomirjenje »dušice« in mili možiček je moral prisesti pri najsvetšejem in najdražjem na svetu — seveda pri njenem življenju — da ne bo nikoli več prepozno prišel domov.

Nekaj dni je junaško prenašal muke, izvirajoče iz prisrge — prenašal jih je z velikim žrtvijo zavoljo sebe in družbe. Pomudil se je vedno tu in tam samo deset minut, da ne bi prišel prepozno domov. Neke noči se je pa zgodilo nekaj nepričakovane — prišel je v družbo — kako prijetno je bilo posedati s prijatelji v veseli družbi, kjer so prijetno kramljali, se smejali, jedli in pili dobro vino. Vse to je bilo krivo, da je naenkrat pozabil celo na pri-sego. Ko je prišel domov, našel je okrog pol-

noči, mu žena sploh ni prihitela naproti. Našel jo je na postelji vso objokano, bledega obraza v pozni najbolj obupane in najbolj nesrečne žene na svetu. Poskusil je spraviti iz sebe nekakšno opravičilo, izgovarjajoč se na resno naključje. Toda žena ga ni poslušala, niti besede ni rekla. Tudi prepričati se ni hotela — molčala je kakor grob. O, ona ne bo govorila z njim ves mesec in ves teden ga ne bo niti pogledala.

Zdaj pa kakor da se ni nič zgodilo kadi kar najzadovoljnejše in čita, naenkrat pa vzdihne:

— Kaj, bože moj!

Zena pa ostaja v svoji otroposti kakor da sploh ni slišala zakaj se tako razburja — aj, aj, aj! — zategne mož — koliko zverstvo! Čuj, čuj me... in obrnen k nji jame čitati: Naše mesto je danes razburilo strašno krvoprelitje. Ponoči je prišel pozno domov mladi mesar Ivan Orneškov. Zena ga je sprejela z očitki, da se je zakasnill, a mož se je silno razburil. Potem je pa vzel mesarski nož, planil na ubogo žrtev in ji zverinsko zadal dvanaest ran.

— Ah, križ božji! — je vzdihnila žena in pozabljajoč na svojo otroplost se je vsa obrnila k njemu.

— Krvoločneš, blaznež, rešeto napravi iz žene, da ji oteče vsa kri!

— Ubožica!... A kje je bila policija?

Le naprej, brez miru...

Zlet gorenjskega sokolstva na Bledu

V proslavo 30-letnice obstoja sokolskega društva na Bledu bo priredila sokolska župa Kranj v soboto in nedeljo 17. in 18. junija župni zlet na Bled. Zleta se bodo udeležili vsi sokolski oddelki ter močna četa vojakov planinskega pešpolka, ki bo sodelovala pri sprevedu in javnem nastopu.

Sokolski zlet na Bledu bo predvsem posvečen proslavi 30-letnice obstoja blejskega Sokola. To društvo je eno izmed najbolj delavnih v vsej župi. Že v svoji detinski dobi je imelo mnogo nasprotnikov, ki so v kralji hoteli zadušiti njegovo rast. Bled je bil tiste čase pod vplivom nemške gospode. Med domačimi je bilo takrat še zelo malo narodne zavesti. Vsak je živel le zase, brez misli na skupnost, brez odpora proti raznarodovalnemu delu onih, ki so gradili most preko naše omeje. Kljub temu pa narodna samozavest na Bledu še ni povsem zamrla. Tlela je kot žerjavica pod pepelom, zadostujoča, da se v nje vmešajo plamen, ko zaveje sveža sapa. Takoj po ustanovitvi Sokola so se blejski krepki lotili dela. Že prvo leto so priredili v Mirnem dolu javno telovadbo, ki je lepo uspela. Na zletu gorenjske sokolske župe na Jesenicah 17. julija l. 1910 so si blejski Sokoli pri tehnikah priborili župno prečestvo. L. 1912 pa je Slovenska sokolska zveza priredila svoj zlet na Bledu. Zleta so se udeležili Sokoli iz vse Slovenije, posebno častno pa so bili zastopniki Sokoli iz Goriske in Primorske, ki so se pripeljali v dveh posebnih vlakih. Javna telovadba je bila na prostornem travniku v Zagericah. Toliko Sokolov in toliko občinstva, kakor ga je bilo pri tej slavnosti, Bled ni videl še dolgo leta. Ta zlet je bil največji in najlepši, kar jih je bilo kdaj na Gorenjskem.

Pred leti so si blejski Sokoli zgradili dom, ki je eden izmed najlepših na Gorenjskem. V delu in hudih borbah prekaljeni borci lahko s ponosom zro na svoje dosežene uspehe.

Zato bodo gorenjski Sokoli šli prihodnjo soboto in nedeljo vsi na Bled, da bodo z domačini v dolgih in strnjenih vrstah manifestirali za veliko Jugoslavijo. Blejski sokolski zlet naj bo revija naših sil, zrelosti, discipline in napredka. Pridite na zlet, tudi vi bratje, ki ste stali ob zibel blejskega Sokola, ki ste se zanj borili in zaradi njega mnogo pretrpeli. Pridite na naš divni Bled vsi stari gorenjski sokolski borci! Blejski Sokoli vam bodo bratsko podali roke. Uvrstite se med sokolsko mladino, ki je zrastle v svobodni Jugoslaviji in dajte ji vzpodbudo za še uspešnejše delo! Zdravilo!

Otvoritev sokolskega doma v Metliki

Dne 9. julija t. l. bo naš doslej največji sokolski praznik: otvorili bomo svoj novi sokolski dom, ki se ponosno dviga na najlepšem prostoru našega mesteca, na Pungertu v znožju naše vinorodne Veselice. Zvečer pred tem praznikom bomo imeli slavnostno akademijo, v nedeljo pa bo do-

poldne svečana otvoritev doma s povorko. Popoldne bo javna telovadba, po njej bratska zabava. Celotna svečanost bo sicer v skromnem okviru dopustnih razmer, vendar temu pa bo presrečno iskrena in domača. Vabimo brate in sestre, naj nas v velikem številu obiščejo, da se bodo z nami radovali uspeha našega dela in da se naučijo lepote in posebnih čarov Bele Krajine! Naši beli rojaki žive razkropljeni po vsej Jugoslaviji, kamor so morali s trehonom za kruhom. Vabimo jih, naj v onih svečanih sokolskih dneh posejijo svoj rodni kraj. Onih rojakov, ki so daleč v inostranstvu, v Ameriki, v Nemčiji in bog zna, kje še, seveda ne moremo pričakovati, a mislimo na one, ki so blizu nas. Ti se naj zmislijo na Metliko in na našega Sokola. Bratske edinice in poedinci, ki so se odtčili, da pridejo k nam, prosimo, naj nam do 1. julija javijo svoj prihod in število, da jim bomo mogli preskrbeti vse, česar jim je treba, da se bodo ugodno počutili med nami. Vsi dobro nam došli!

Iz Vojnika

Velika sokolska tombola v Vojniku. Marljivo Sokolsko društvo v Vojniku, ki si je v Petrovi petletki zgradilo svoj dom, priredi danes v nedeljo 11. t. m. na svojem letnem telovadišču svojo prvo veliko tombolo v korist dozdajave svojega nove postavljenega doma. K domu je namreč treba prizidati še nekaj prizidkov, da bo popolnoma služil svojemu namenu. Zato je čisti dobiček te velike tombole namenjen tem prizidkom. Ker v trgu in okolici prevladuje kmetijski sloj, je društvo izbralo kot prvi dobiček lepo plemensko kravo in ne kakor običajno motorno kolo ali kaj sličnega. Poleg tega dobička je še pet glavnih dobitkov, 30 izbranih petorik in nad 300 ostalih dobitkov. Po tomboli se vrši na istem prostoru velika vrtna veselica!

Veliko tombolo z lepimi dobitki priredi jutri popoldne ob 16. Sokolsko društvo v št. Vidu pri Ljubljani. Tombola bo na letnem telovadišču. Po tomboli bo veselica s plesom. Čaka 15 tombol kakor kuhinjska oprava, 4 kolesa, 25 kg sladkorja itd. ter nad 200 drugih dobitkov. Društvo zbira denar za zgradbo sokolskega doma, zato naj sokolstvu naklonjeno občinstvo pohiti jutri na sokolsko tombolo v št. Vidu.

Socialni odsek celjske sokolske župe obvešča brate in sestre, ki zaposlujejo in potrebujejo delovne sile, da iščejo zaposlitev: 2 moški pis. osebi s trgovsko šolo, 2 ženski pis. osebi s trgovsko šolo, 2 ženske pis. moči z meštansko šolo, 1 trgovski sodruidnik špicerijske stroke, 1 trgovska sodruidnica mešane stroke, 3 moške osebe s primerno šolsko izobrazbo za skladiščnika, slugo ali podobno. V ukletu 2 naraščajnika z 2 razr. meštanske šole, eden k mehaniki ali ključavničarju, drugi k trgovcu ali brivcu. Brate delodajalce prosimo, naj se zaradi pojasnil obrnejo na socialni odsek sok. župe Celje.

ni imajo najmanj vzroka razburjati se, ker jim je generalna direkcija UJMA šla v vsakem pogledu na roke in je edino v dravski banovini znižala tarifo za radioaparate podeželskih gostilničarjev od mesečnih 30 na 10 din.

Končno moram glede grajanih visokih upravnih stroškov izjaviti, da trditve članke ne odgovarjajo dejstvom. Res je, da je prejemna generalni direktor po pogotbi, veljavni do 31. decembra 1939, do 40 odstotkov ubranih avtorskih taks, vendar mora iz tega kriti stroške za celoten aparat: osebje, tiskovine, potovanja itd. Tako zaposluje UJMA 282 zastopnikov, izmed katerih imajo nekateri prav v sodelovanju z UJMA svojo edino eksistenco. Kdor pozna poslovanje UJMA, ve, koliko stanejo tiskovine, ki so po mednarodnem dogovoru predpisane in za pravično razdelitev avtorskih nagrad nujno potrebne.

Da ima generalni direktor UJMA še letos kolikortoliko visoke prejemke, izvira iz tega, ker je bila pogodba z njim narejena tedaj, ko niti on niti uprava UJMA še približno nista slutila višine dohodkov, ker so njegovi dohodki izraženi samo v procentih. Da so dohodki taki, je pa v prvi vrsti njegova zasluga, ker je ustvaril in dal UJMA na razpolago vzoren poslovni aparat. Pripomnjam, da bo potekla pogodba z glavnim direktorjem 31. dec. 1939 in bo za naprej mesto generalnega direktorja ukinjeno.

Na ostala izvajanja članka glede svojegačasni likvidiranih poslovnic se ne spuščam, ker ne zadevajo UJMA.

Slavko Osterc s. r. načelnik ljubljanske sekcije UJMA

Iz Ljutomera

Sokolska nastopa. Jutri 11. junija bo v Ljutomeru za Sokolskim domom ob 4. pop. telovadni nastop ljutomerskega Sokola, v nedeljo 25. junija pa bo ob 3. pop. telovadni nastop Sokola v Štrigovi. Na ta dan bo priredil Ljutomerski Sokol v Štrigovo svoj izlet.

Potreba javnega stranišča. V Ljuto. meru se zelo pogreša javno stranišče, ki ni nujno potrebno samo ob sejmih in praznikih, temveč tudi ob vsakem času, saj je Ljutomer vendar kraj, kjer se obrne mnogo ljudi po raznih uradih. Merodajni naj tudi o tem razmislijo, da bomo dobili čim prej javno stranišče.

Napadla sta ga. Lipša Janez, mlinarski pomočnik iz Slapincev se je pred dnevi vračal iz Male Nedelje v Slapince. Iz zasede sta ga nenadoma napadla Horvat Franc in Mihočič Mirko, ki sta imela pri sebi eden sekuro, drugi pa puško. Lipša se ni mogel braniti ter je dobil poškodbe na glavi, roki in obrazu. Zadeva je bila prijavljena orožništvu.

SPORT

Olimpijski dan 18. junija

V nedeljo 18. junija bo v vsej državi olimpijski dan, na katerem bodo manifestirali vsi sportniki in telovadci za XII. olimpijske igre, ki bodo prihodnje leto na Finskem, in zbirali sredstva za udeležbo. V Ljubljani je za olimpijski dan določen naslednji spored:

Ob 10.: Kolesarska dirka Ljubljana-Ig-Lavercia-Ljubljana izpred Narodnega doma. Dirkači juniorji in seniorji vozijo strnjeno po Bleiweisovi, Aškerčevi, Čojzovi cesti po nabrežju do Prul in ob Gruberjevem prekopu na Dolenjski most, od koder se prične dirka. Cilj bo ob pol 11. pred Narodnim domom.

Na igriščih Ilirije teniški turnir.

Na stadionu: nastop mednarodne vrste ZFO.

Ob 10.30 na sportnem prostoru LSK ob Ljubljani: start enojk in dvojč Kajakov za klubsko prvenstvo Kajak kluba v tekmi na 5 km.

Ob 11.: cilj kolesarske dirke pred Narodnim domom.

Ob 11.30: start jadralnega letala, ki bo krožilo nad mestom.

Ob 12.: Krst novega jadralnega letala pred Narodnim domom.

Ob 14.30 na stadionu: ženski atletski miting v izvedbi SK Planine in olimpijski miting najboljših atletov Slovenije v izvedbi LAP.

V ponedeljek ob 20. v kopališču Ilirije: plavalna tekma SK Ilirije in sabljaški turnir.

Istega dne bodo prireditve za olimpijski dan tudi v Celju, Kamniku in Novem mestu.

Spored olimpijskega dne v Celju: V soboto 17. t. m. ob 20. stafetni tek po mestnih ulicah. Ob 20. po možnosti promena koncert pred kolodvorom. V nedeljo 18. t. m. ob 9. na Glaziji atletsko tekmovanje v olimpijskem peterboju za prvenstvo Celja in za pokal veletrgovca g. Antona Mislje. Ob 9. na tenišku SK Celja v mestnem parku tenis turnir. Istočasno bo v okoliški šoli table-teniški turnir. Ob 15. kolesarska dirka s startom in ciljem na Glaziji, kjer se bo pričel tudi nogometni turnir vseh celjskih klubov. Na predvečer in na olimpijski dan bodo prodajali olimpijske značke, ki jih naj nihče ne odkloni.

Olimpijada 1. 1944 v Londonu

Na včerajšnjem zborovanju mednarodnega olimpijskega odbora v Londonu je bilo sklenjeno, da se poveri organizacija zimske olimpijade za l. 1940 Nemčiji. Zimska olimpijada bo v Garmisch-Partenkirchen. Odbor je razpravljaj tudi o sežu prihodnje olimpiade in je bilo soglasno sklenjeno, da bo olimpiada l. 1944 v Londonu, zimska olimpiada pa v Cortini d'Ampezzo. Znana filmska in igralka Le. ni Riefenstahlova je prešla od odbora olimpijskega diplomu. Na seji je predstavnik Finske tudi sporočil, da bo Finska organizirala olimpijsko štafeto s prenosom olimpijskega ognja iz Olimpije na Grskem do Helsinkov, mimogrede pa bodo tekači pasirali tudi Berlin.

Atletski podsavez v Ljubljani bo priredil jutri ob 16.30 za verisicirane in neverificirane atlete enourni tek na igrišču SK Ilirije za Kolinsko tovarno kot posebne pripravo atletov za drž. prvenstvo v maratonu. V okvirju tega teka SK Ilirija priredi par disciplin (v sklopih ali metih). Prvi trije plastrani prejmejo od poudave plakete. Prijava pol ure pred pričetkom tekmovanja na igrišču. Atletski podsavez, teh. ref.

Amerika v številkah

Ni države na svetu, ki bi jo lahko tako po opisali ter označili s številkami kakor Zedinjene države. Razen tega pa imajo Američani še posebno ljubezen do statistike, ki se je poslužujejo ob vsaki priliki za primerjanje razmer pri njih in po svetu.

New York glavno mesto sveta

Zedinjene države imajo 129.000.000 prebivalcev, pri čemer niso všeti prebivalci ameriških kolonij in otočij na primer Filipinov, Aljaske, Paname, Portorica itd.

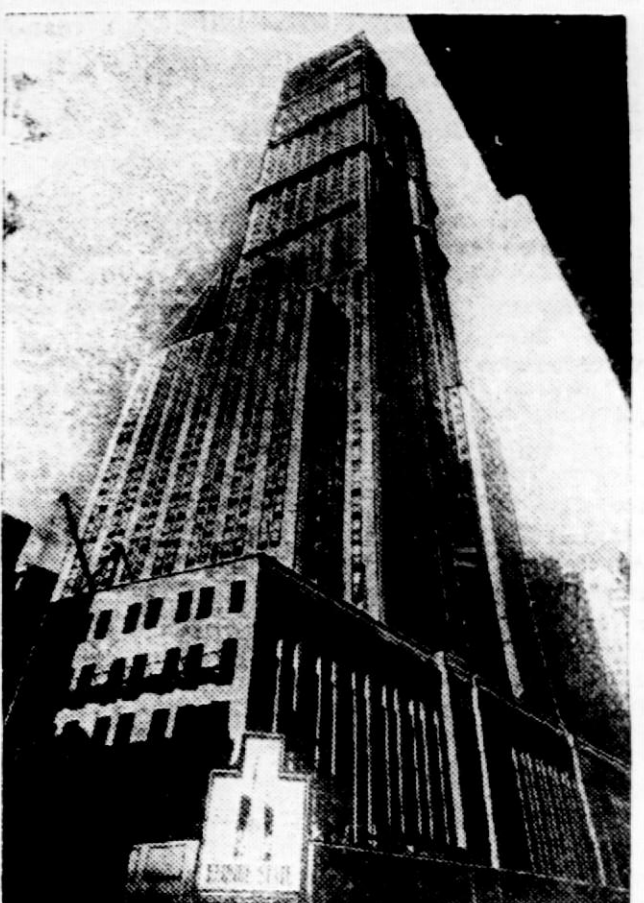
Narodno premoženje ameriškega prebivalstva je znašalo l. 1912. 187 milijard dolarjev, leta 1922. 321 milijard, a ob proštem krahju na Wall Streetu 450 milijard dolarjev. Zdaj znaša 400 milijard.

New York je v resnici pravi Babilon, ker v njem govorijo največ jezikov. V New Yorku je zaposlenih 102.000 liftbojev. Proračun občine za socialne zadeve znaša na leto milijon dolarjev. 100.000 ljudi spij vsakega večera v mestnem prenočišču, azilu, ki ima največjo spalnico na svetu ter je samo v enem prostoru 1700 posteli. Kakor znano ima New York največje poslopje sveta Empire State Building, ki je visoko 355 m. ima 102 nadstropja in v njem stanuje 12.000 ljudi. To poslopje je bilo zgrajeno v 18 mesecih, a med to dobo so se morali podreti številna stara poslopja, predno so lahko začeli zidati nebotičnik. Sosedni Rockefellerjev Building je v primeri s tem nebotičnikom, čeprav ima 80 nadstropij, kakor n. pr. Figovčeva gostilna pod našim nebotičnikom. Za odklepanje vseh vrat v najvišjem nebotičniku sveta potrebujejo 50.000 ključev. Restavracija Longchamp, ki je v prizemlju nebotičnika, je najeta za 5.000.000 dolarjev na leto. Ze potem lahko presodimo kako lepe dohodke ima lastnik nebotičnika Al Smith, vendar trdijo, da ne zasluži mnogo. Tudi izdatki za največje poslopje na svetu so zelo veliki. Pomisliti je pa treba tudi, da je skoraj polovico stanovanj v nebotičniku praznih. Poslopje bi donosalo lepe dohodke le, ko bi bilo najetih vseh 8600 stanovanj. Paradoks je, da Američani, ki so iznašli nebotičnike, ne stanujejo radi visoko. Zdi se jim izguba časa »potovanje« v zgornja nadstropja, čeprav se poslužujejo ekspresnih dvigal. Američani so se zdaj že spametovali in nočejo več zidati čez mero visokih nebotičnikov. Empire State Building je baje proglašen za neposrečeno stavbo.

Amerika in njen gospodarski pomen

Kako velikega gospodarskega pomena je Amerika v svetu, sprevidimo iz naslednjih števk. Čeprav Zedinjene države zavzemajo še celo šestino zemeljske površine sveta, imajo le 7 odstotkov vseh ljudi na svetu. Kljub temu pa imajo 32 odstotkov železniškega omrežja, 58 odstotkov telefonskega omrežja, 76 odstotkov avtomobilov in 38 odstotkov radijskih aparatov.

tov (46 odstotkov radijskih sprejemnikov izdeluje Amerika). Amerika producira 60 odstotkov svetovne produkcije nafte, 48 odstotkov bakra, 43 odstotkov surovega železa, 47 odstotkov jekla, 58 odstotkov žita, 56 odstotkov bombaža, 25 odstotkov sladkorja in 33 odstotkov olja. (To je produkcija, ki je namenjena predvsem izvozu, ni pa vračunana količina porabljenih produktov doma). Amerika pa kupuje polovico svetovne produkcije kavečka in 75 odstotkov kave.

Nesreče in katastrofe

Ker je v Ameriki vse veliko, se Američani ponašajo tudi z največjimi nesrečami. N. pr. v New Yorku zgori šola in požar zahteva 455 žrtve. Uragani, tornadi, poplave in požari so predlanskim zahtevali okrog 1 milijon žrtve, škoda je pa znašala 550 milijonov dolarjev. Na leto se ponesreči v Ameriki 100.000 ljudi, to se pravi vsakih pet minut eden. Seveda se pripeti največ avtomobilskih nesreč, ki zahtevajo povprečno 38.000 žrtve na leto. Elementarne neizgode pa zahtevajo 2.000 do 3.000 ljudskih življenj.

Značilne so tudi še naslednje številke: Amerika je zaposlovala že 11 milijonov ljudi. L. 1933 je priznalo 20 bogatašev, da njihovi dohodki znašajo nad milijon dolarjev na leto. Leta 1936 je bilo le 27 tako srečnih, čeprav je prišlo medtem do velikega gospodarskega razmaha. Tudi v Ameriki je pač mnogo ljudi, ki se zelo jezijo na radovednost davčnih uradov. Posebno zanimivo je tudi, da je v Ameriki zavarovanih 64 milijonov ljudi, to se pravi polovica državljanov, in sicer za znesek 108 milijard dolarjev.

Z ljubljanskega velesejma

Umri nam je naš nadvse ljubljani in nenadomestljivi edini sin, brat, nek, nečak in vnuk, zlati naš

Srečko

Na zadnji poti ga bomo spremlili v nedeljo, dne 11. t. m. ob 16. uri 12 mrtvaške veže splošne bolnice v Ljubljani.

V LJUBLJANI, dne 10. junija 1939.

PEPCA BEKŠ, roj. GRUNTAR, mati; JOŽA BEKŠ, oče; ANICA, poročena GOMBAČ, sestra

Užaloščene rodbine: GRUNTAR, HABBE, LUTMAN, GOMBAČ.

Duhovni koncert

Torkov duhovni koncert v frančiškanki dvorani je obsegal zanimiv program, katerega osrednja točka je bila Grbčeva Triglavsko otroška maša na staroslovansko besedilo. Zgradba Grbčeve maše, ki je v izvedbi »Trboveljskega slavčeka« doživela krst, je preprosta; skladatelj se poslužuje koralne arhitektonike, mirmih in doganih intervalskih postopov; konstrukcija je mešano homofono-polifona s prevladovanjem harmoničnega principa. Linije so jasne, modulatorični prehodi so zmerni in zanimivi ter dajejo celotnemu poteku razgibanost, glasovi so tako po tehniki, kakor po vsebini pravilno razpleteni, gibljejo se v nekomplikiranem obsegu ter mu dajo po sestavi mnogo izraznih možnosti. Recitativi so smiselno in učinkovito uporabljeni ter v sintetičnem razmerju z melodičnimi deli. Orgelsko spremljavo na pravil Matija Tomc vorno in tako prilagojeno, da je z njo zelo lepo izpopolnil zborni del in mu prispeval še večjo polnost, ne da bi skušal nad njim kakorkoli prevladovati in mu s tem dati sekundarno vlogo. V celoti je Grbčeva maša zanimiv doseg naših cerkvenih mladinskih literatur, kakšnih posebnih globlin pa v sebi ne skriva. Tudi po tehničnih izvajalnih možnostih bo bržkone precej dostopna kvalitativnim zborom, tako ženskim kakor mladinskim. Nedvomno je odlična spodbuda našim skladateljem, da tudi v tej smeri izpopolnijo glasbeno literaturo. »Trboveljski slavček« je izjavil sebi posvečeno »Otroško mašo« z občutno interpretacijo in tehnično lepo oblikovano; nekoliko prevsoka intonacija ponekod gre na račun dimenzionalnega nesorazmerja, ki so mu bili otroci izpostavljeni na koru. Na splošno pa je bila izvedba prav dobra in bo ob ponovitvi nedvomno še boljša. »Trboveljski slavček« je ob tej priliki spet pokazal svoje odlike in se je tudi glasovno regeneriral, kar bo njegovi nadaljnji rasti le koristilo. Tudi je prav, da nam je spet nudil nekaj novega in da se je lotil tako obširnega glasbenega dela, kar je sicer zahtevalo mnogo truda in poglabitve, pa bo ugodno vplivalo na prerajeno muzikalno doživljanje malih pevcev in je nudilo tudi občinstvu svojstven užitek. Dirigiral je A. Šuligoj, ki se je v interpretaciji skladbe temeljito poglubil, spremljal pa je na orglah avtor spremijave M. Tomc vseskozi diskretno. — Razen Grbčeve maše je M. Tomc še izjavil G. Kreka »Slavnostno predigro« v d-molu, ki jo je zagrabil skladatelj na široki zasnovi in jo oblikoval v polno zvenečo in kontrapunktično zanimivo se prelivačo celoto. Zatem je izjavil Slavka Osterca »Fantazijo in koral«, ki potekata v zmernem slogu in uporabljata vse značilnosti skladateljeve harmonike in melodijske; zlasti je močan koral, ki predstavlja organsko vezano celoto, v kateri izstopajo še prav posebno zanimivo kombinirani akordi, ki pravilno upoštevajo tudi melodično potekanje posameznih glasovnih linij. Nadalje so sledile Stanka Premra »Variacije« na »Tri, o Marija«; skladatelj jih je razvil na širokem in bogato razmahnjem melodičnem principu, ki si je vedno bolj prilagajal harmonično osnovo, dokler se nista oba činitelja izšla v mogočno zvenečo in celovito celoto. Koncert sta zaključila

M. Tomca »Preludij in fuga«, katerih močna notranja občutenost je oblikovala tudi arhitektonski zasnovi močan potek; M. Tomčeva skladba je pretežno kontrapunktična, melodično, pa tudi haumonično pestro se prelivačo in smiselno zajeta. Naglasena ritmika, pa sintetično draženje miselnega in čustvenega, vsebina in oblika dajeta zlasti fugiranemu stavku mnogo ostrosti gledanja in učinkovitosti. Vse orgelske solistične točke je vzorno, tehnično ter interpretacijski izoblikovano izvajal prof. Matija Tomc.

Avtorska zaščita v praksi

Prejeli smo: Pod gornjim naslovom ste objavili 13. maja 1939 v št. 109 kritiko poslovanja UJMA (Udruženja jugoslovenskih glasbenih avtorjev), v kolikor se tiče tarife in administrativnih stroškov. Nisem nameraval na to odgovoriti, ker je iz vsega članka razvidno, da članke o stvarnih razmerah pri UJMA ni zadostno poučen. Ker pa se je podobna kritika iznesla tudi na državnem gostilničarskem kongresu v Nišu in se še iznaša na zborovanjih raznih gostilniških združenj, mi dovolite, da zadevo pojasnim.

Resnica je, da prejšnji avtorski polovnici (Centralna zadruga jugoslovenskih avtorjev in Avtorska centrala S. Kakarčič) nista tako poslovali, da bi bili imeli avtorji kdove kakšne koristi. Zato je tudi ministrstvo za prosveto l. 1937 z uredbo z zakonsko močjo o zaščiti avtorskih pravic točno normiralo dolžnosti in pravice poslovnice ter je za glasbene avtorje poverilo zastopstvo UJMA kot najstarejši organizaciji skladateljev. Poslovanje vseh poslovnice UJMA je pod stalnim nadzorstvom ministrstva za prosveto ter ni bilo doslej nobene ugotovitve, da bi ne bilo v skladu z uredbo. Pri UJMA udružni skladatelji so tako za l. 1937, kakor tudi za l. 1938 prejeli nakazane prav lepe avtorske tanieme, o čemer nam priča nesheto zahvalnih pisem. Ni čuda, ker ob prejšnjih poslovalnic niso prejeli skoraj ničesar.

Avtorska tarifa, nad katero se spotika članke, je bila po prejšnjem sporazumu s prizadetimi organizacijami odobrena od ministrstva za prosveto in je bila dosežila že dvakrat prav občutno znižana. Še vedno pa z njo nekateri niso zadovoljni, ker se pač ne morejo navaditi na to, da more in sme tudi glasbeni avtor za svoj duševni produkt dobiti plačilo v obliki avtorskih taks, ki so na vsem svetu višje kakor v Jugoslaviji.

Čudim se, da ravno gostilničarji in kavararji napadajo UJMA, ko je vendar znano, da so takoj po izdani uredbe o zaščiti avtorskih pravic znatno zvišali cene! Gostilničarji v dravski banovini

Arzenikov sindikat

Družba žensk, ki so zastupilevale može, da bi dobile zavarovalnino

Pod te mimomom se nades omarčuje v New Yorku skupina žensk, ki so na debelo pošiljale na drugi svet osebe, zavarovane za življenje in se potem znali polastiti zavarovalnine. Udeleženi je veliko žensk, ki so se možje samo za to, da so umrli, možem prejemale zavarovalnino. To so bile tako rekoč vdove po poklicu. Preiskava zločinov tega sindikata in poklicnih vdov se v vnuo nadaljuje in je prišla nova presenečenja. Pri uradnem seiciranju ekshumiranih žrtv so ugotovili, da so zločinci ravnali zelo previdno. Zdravniki, ki so delali za sindikat, so pred pogrebom mrličem odstranili vse tiste organe, na katerih se da najzanesljiveje ugotoviti zastupljenje, toda pri sedanjem stanju preiskave, to dejstvo ne more več prepoznati sodnikov, nasprotno, je to najbolj jasn dokaz, da je bil izvršen zločin.

Trinajst poklicnih vdov je doslej pri zaslišanju priznalo 65 umorov. Roza Carina, imenovana »žena, katere poljub ubija«, je priznala da je zastupila 4 svoje možje; peti izmed njih je ušel smrti le zato, ker se je dal od nje ločiti, ko je neprestano pritiskala nanj, naj se pusti zavarovati za življenje. Debela matrona Ravato, posredovalka med »narocnicami« umorov in dobaviteljem potrebnih strupov Petrillom, je bila v početku obožena za dva umora, med zaslišanjem pa se je zgružila in priznala, da je imela v 15 umorih. Izdala je tudi imele nadaljnjih »poklicnih vdov«. Preiskovalni sodnik je prepričan, da seznam zločinov še vedno ni popoln, toda se doslej ve dvestopetdeset žrtv. Dasi le en del je umrl na zastupljenju.

Druga topla, ki je bila v zvezd z zastupljenja, je iskala svoje žrtve pri postak-njenih požarih in tako vtaknila v žep po-leg zavarovalnine za življenje se zavarovalnino proti požaru. Nekaj zavarovanih

oseb je bilo enostavno ubiti, kot varok smrti so bile navedene nezdgo, padec po stopnicah, avtomobilske nesreče in podobno. Enega takih umorov je policija dokazala tudi trgovcu s špageti in dobavitelju strupov Petrillu, ki je umoril delavca Johna Woroshila, katerega je žena dala zavarovati za 10.600 dolarjev. Petrillo ga je vrge mrtvega iz avtomobila in povozil. Zato je zahteval 10 odstotkov od zavarovalnine. Priprave za neki zločin te vrste so privedle do odkritja sindikata. Petrillo je v to svrhu najel nekoga Georgea Mayersa, ki je bil že večkrat kaznovan za razne goljufije, ki pa se je zadnje čase udinjal policiji in bil njen konfident. Ta si je hotel pustiti patentirati neki izum za čiščenje madežev in je za to potreboval 25 dolarjev, katerih pa ni premo-gel, sel jih je iskal na posodo k Petrillu, ki se je poleg drugega pečal tudi z odušuršiki posli. Petrillo je poznal Mayersa še iz prejšnjih časov in je vedel, da ni preveč tankovest. Med pogovorom mu je obljubil par tisoč dolarjev, če spravi s poti nekoga Alfonsija; to vsoto bo dobil izplačano od njegove žene, kakor hitro ona postane vdova. Mayers je navidez po-nudbo sprejel in Petrillo mu je izplačal kot predujem 500 ponarejenih dolarjev. Mayers je šel s ponarejenimi dolarji takoj na policijo in prijavil zadevo. Policija se je dogovorila z Mayersom, naj stvar zavljuje tako dolgo, da dobi policija čas nastavit past zločincem. Šele čez teden dni se je Mayers oglašil pri Petrillu, da bi dobil podrobnejša navodila za izvršitev zločina, toda Petrillo mu je rekel pomilo-valno: »Škoda, prišli ste prepozno. Alfonsi je že na drugem svetu. Prepričani ste?« Policija je seveda takoj aretirala Petrilla in s tem prišla na sled arseniko-vevu sindikatu.

krizi je izjavil, da ve celoti odobrava iz-jave ministra Becka, ki jih je podal v se-jmu o zadržanju Poljske do Nemčije. »Po-litika našega ministra za zunanje zadeve je odtlej v popolnem soglasju s pojmo-va-njem, ki smo ga vedno imeli v tem pogle-du in izven katerega po našem mnenju ni rešitve za Poljsko.

Slavni pianist bo ostal nekaj dni v Pa-rižu, potem pa se bo podal na svoje po-sestvo v Švico, ki je njegovo stalno biva-lišče.

Z istim parnikom je dospelo več znanih igralkin, med drugimi pisatelj Emil Ludvig, filmska zvezdnica Mary Pickford in njen soprog, šef tajne ameriške polici-je Turron, ki je vodil anketo v vohunski aferi nemškega parnika »Bremenac«.

Histerični ženin Grete Garbo

Veliki evropski listi so te dni pisali mno-go o nenavadnem škandalu slavne ameri-škega dirigenta Stokowskega, ki je postal zlasti znamenit kot ženin Grete Garbo. Veliko vznemirjenje je zbudilo čudno ve-denje Stokowskega, ki je pretekli teden v četrtke dirigiral v Stockholmu na velikem koncertu. Stokowski je podobno kakor Grete Garbo prepovedal vsem, da bi ga fotografirali. Ko se je nekemu spretnemu fotografu kljub policijskim ukrepom po-srečilo priti v dvorano in fotografirati Sto-kowskega, se je ženin Grete Garbo silno razburil. Začel je zasledovati fotografa, in ko ga je ujel, mu je iztrgal fotografski apar-at ter mu ga razbil na drobne koščke. Medtem ko je Stokowsky preganjal ne-srečnega fotografa, je kralj Gustav čakal v loži nad 20 minut na gospoda dirigenta. To vedenje Stokowskega je zbudilo na Švedskem veliko ogorčenje in so vsi listi pisali o nervoznem in histeričnem Stokow-skem zelo neprijazno. Odločno so zahteva-li, da bi ob prihodnji priliki prireditelji koncertov vabili manj histerične dirigente.

Zanimivi poklici

Percy Fattig je v svojem življenju po-jedel nad 10.000 raznih žuželk, os, muh, pajkov itd. To je njegov poklic.

Fattig je namreč zaposlen pri ameriški tvrdki, ki trguje z mineralnimi vodami. Zgodí se, da včasih najdejo odjemalci ka-ko žuželko v steklenici in potem tožijo tvrdko, češ da jim je žuželka povzročila nevarno zastrupljenje.

Pred sodiščem ima Fattig nalogo doka-zati, da je ta tožba neosnovana. Zato po-žre žuželko iste vrste brez vsake škode za zdravje in tvrdka je oproščena. Tako je nekoč moral požreti črnega pajka iz cen-tralne Amerike, čigar pik je zelo nevaren. Ko so ga opozarjali na nevarnost, ki se ji izpostavlja, je samo odvrnil: »Kaj hočete, poklic je poklic!«

Jack Stoney je zelo koristen član film-skih atelejev v Hollywoodu. Njegova na-loga je, da meče jajca, paračidnike in po-dobne stvari v glavo igralcu, kadar to za-hteva komičnost prizora. Ne zgreši svojega cilja nikoli, tudi na 20 metrov ne. Za en posrečen lučaj dobi 5 dolarjev, za dva 7 dolarjev. Svojo službo opravlja že deset let v popolno zadovoljstvo svojih deloda-jalcev, toda v manjše zadovoljstvo prizade-tih. Doslej se še ni našel nihče, ki bi mu bil kos v tej vlogi.

Kdo se ni imel »črne buške« pod ocesom, vsaj v mladih letih? V New Yorku so pa take buške še bolj v navadi, kajti boksa-nje je tam bolj razvito kakor pri nas in je to najkrajši in najprijetnejši način medsebojnega obračunavanja. Toda ameri-ške soproge nimajo rade, če se vrača mož domov s črno buško, ki je znak preboj-vega temperamenta. To je privedlo nju-jorskoga brivca Grilla do tega, da je odprl zavod za zdravljenje bušk. Za dva dolarja se brivec Grillo obveže, da s posebno proceduro, ki je njegova tajnost, v naj-krajšem času odpravi sledove črne buške. Njegov zavod dobro uspeva, posebno ob narodnih praznikih in v času volitev.

Vesten stražnik

Poličijski stražnik je vdril v koncertno dvorano in ko so ga ustavili pri vratih ter vprašali, kaj želi, je dejal: Nekdo je ja-vil, da tukaj ravna jo zelo grdo z nekim Beethovnom.

Dobra budilka.

Šef: Kaj vidim, že zopet spite v pisarni? Uradnik: Oprostite, gospod šef, otrok me ni pustil vso noč spati, da nisem mo-gel zatisniti niti očesa.

Šef: Torej si ga vzemite jutri s seboj v pisarno.

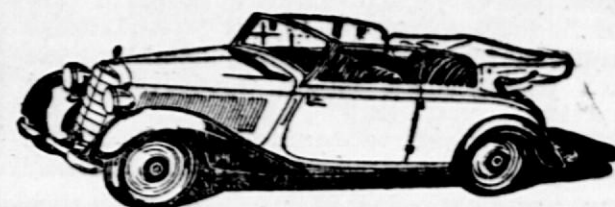
Moč navade.

Sveti Peter, ki je dal novemu nebešča-nu odlikovanje: — Tu imate zlato harfo. Nebeščan uradnik: Na koliko mesečnih obrokov?

Mercedes-Benz na pomladnem velesejmu v Ljubljani (3. — 12. VI. 1939)

Daimler-Benz A. G., Stuttgart-Unter-türkheim, ki stalno razstavlja na pomlad-nem velesejmu v Ljubljani, daje tudi na letošnjem velesejmu vpogled v njen pro-dukcijski program. Razstavljeni avtomobi-li na področju avtomobilskega dirkal-nega sporta vodilne svetovne trdnice, ki je v tekmovalni sezoni 1939 pri treh dirkah (Pau, Tripolis in dirka Eifel) zmagovala dve dvojni zmagi in eno enojno zmago, dajejo ponoven prepričave-len dokaz za to, da je delo Daimler-Benz A. G. usmerjeno na trajno izboljšavo in prefinjenost njenih tip, tehnični izpopolni-tvi, kakor tudi uporabi najmodernejših načel za gradnjo karoserij.

Na pomladnem velesejmu v Ljubljani razstavlja untertürkheimsko podjetje predvsem Mercedes-Benz tipo 170 V. Pre-ko 75.000 prodanih avtomobilov te tipe dokazuje, da zaradi napredne konstrukci-je kakor tudi bogate tehnične opreme in velike gospodarske vrednosti ti vozovi, kate-rih tehnično dovršenost dokazujejo raz-stavljeni modeli, zaslužijo splošno prizna-nje.

Mercedes-Benz tipo 170 V (1.7 litra 4-cilindrski), 4—5 sedežni kabriolet B.

Daimler-Benz A. G. razstavlja poleg ta-ga kabriolet tipo 230 v temnomodri bar-vi. Preizkušena konstrukcija ogrodja in motorja te Mercedes-Benz tipe, kaže, da je sloves untertürkheimskega podjetja, ki je v svojih proizvodih dosegel višek zmoglj-i vosti v avtomobilski industriji, v polnem obsegu upravičen.

Žeparji na poslu

Za velesejem so prišli v Ljubljano tudi mnogi žeparji, ki jih je policija že nekaj polovila

Ljubljana, 9. junija

Kakor za vsako velesejsko prireditve so prišli poleg poštenih gostov v Ljubljano tudi to pot mnogi tatovi, ki krajejo, kad-ar in kjer se jim nudijo prilika. Najbolj podjetni so žeparji, ki imajo žetev v gneči na velesejmu.

Te dni so prijeli policijski organi v pa-viljonu »H« 40-letno Vero Kovačevno, ženo trgovca s konji, ter njenega pomočnika 38-letnega konjskega mešetarja Miodraga Markovića, ki sta oba doma iz Subotice. Vera se je v gneči v paviljonu sumljivo pritiskala k nekemu poštnemu uradniku iz Ljubljane, ki je naenkrat začutil, da mu je iz žepa zmanjkala listnina, v kateri je imel 7 stotakov. Preden se je mogla sum-ljiva ženska preriti proč od njega, jo je okradenec že zgrabil obenem pa je opa-zil, da je stegnila roko proti sumljivemu moškemu poleg sebe. Okradenec je oba izročil detektivu, ki je imel službo v pa-viljonu, in so pri telesni preiskavi našli v žepu moškega natančno sedem stotakov, dočim je listnico odvrnil. Ko pa so pre-iskali Kovačevno, so našli tudi pri njej dve denarnici in 160 din, ki jih je nedvomno ukradla drugi žrtvi.

Markoviću so zaplenili tudi celo kolek-cijo pisemskih znamk po 25 in 50 par, po 1 din in nekaj kolkov. Najbrže je mož vo-lil tudi v kako trafiko v mestu ali v okoli-lici, seveda pa noče ničesar priznati in tr-di, da je znamke kupil že v Subotici z na-menom, da bo pisal prijateljem z ljublj-an-skega velesejma.

Pred avtodromom na velesejmu je bil okraden te dni tudi neki zobotehnik iz Kranja. Ko je zaverovan gledal vesele vo-zače, se je pritisnil v gneči k njemu mlaj-si neznanec in mu ukradel listnico s 600 din. Listnico je pogrešil šele ko se je okre-nil in stopil v gostilno z namenom, da iz-pije vrček piva. Takrat pa je bilo že pre-pozno za zasledovanje sumljivega mlade-niča, ki ga je prej čutil za svojim hrbtom.

Policiji je prijavila tudi neka natakari-ca, da ji je tat ukradel iz ročne torbice tisočak.

Od nedelje so se žepne tatvine na vele-sejmu vrstile dan za dnem, zato je policija izvršila dobro organiziran lov na žeparje in jih zaprla že deset. Med aretiranci so tri ženske, ki so vse doma od madžarske meje.

Sueški prekop

Pred abesinsko vojno se je svet bolj ma-lo animal za Sueški prekop; danes pa je nanj osredotočeno zanimanje vse evrop-ske javnosti. Poročilo upravnega odbora na obnem zboru družbe, ki upravlja pre-kop, nam daje vpogled v izredno važno vlogo, ki jo v prekomorskem prometu igra ta zveza med Sredozemskim morjem in In-dijskim oceanom. V letu 1938 je bil pro-met znatno manjši kakor v l. 1937. Ko-smati dohodek je znašal okroglo 953 mi-lionov frankov. Skozi prekop je plulo 6171 ladij s tovorom 34 milijonov ton; približno 2 milijona ton manj kakor l. 1937. Po tonazi je na prvem mestu Anglija s 17 milijonov 350.000 ton, kar tvori polovico celotnega prometa, na drugem mestu Ita-lija s 13% od celokupnega prometa, slede Nemčija, Nizozemska in Francija.

Stevilo potnikov je padlo od 697.800 na 479.802. Promet v smeri jug-sever je znašal 21 milijonov ton in je bil torej mnogo večji kakor v smeri sever-jug, kar znači, da je bil uvoz v Evropo večji nego izvoz. V tem dejstvu se že vidijo posledice vojne na Kitajskem. Prekop se stalno izboljšuje in popravlja, tako da je bil v zadnjem le-tu promet z ladjami brez večjih nezdgo.

Svatba hujša kakor potres

Tudi v Turčiji so doslej proslavljali po-roke razkošno, kakor pri nas in ker se niso hoteli spametovati, je posegla vmes oblast. Turška vlada je izdala posebna na-vodila, kakšne naj bodo svatbe, da ljudje ne bodo preveč zapravljali. Po teh ome-jeitvah ne bo smelo biti v Turčiji sploh več pravih poročnih slovesnosti, zena in ne-vesto ne bodo smeli svatje spremljati k poroki v več kakor petih vozovih. Prepo-vedano bo praznovanje svatbe na nevisti-nem domu, prav tako tudi dajanje poroč-

nih daril. Svatba ne sme trajati več kakor en dan. Vsi ki bi kršili to odredbo, bodo ostro kaznovani z denarnimi globami. Tri poročne gostije je policija že kratkoma-lo uknila. Vse te oblastne odredbe glede svatb so uvedli v Turčiji zaradi prevelik-kih izdatkov, ki so pri nekaterih svatbah bili že tako visoki, da so se ljudje zadol-žili kakor da jim je pogorela hiša. V mno-gih družinah je zaradi tega veljala svatba za večjo nesrečo kakor potres ali požar.

Koliko je v Ameriki Smithov

Splošno je znano, da je najpogostejši priimek v Ameriki Smith, vendar doslej še ni bilo mogoče ugotoviti, koliko je prav za prav Amerikanov, ki se pišejo Smith. Šele na podlagi kartoteka ameriškega za-varovalnega urada, ki ima okrog 44 mili-jonov seznamov zavarovancev, so ugoto-vili vsaj približno, koliko je Smithov v Ameriki. Ta priimek je v resnici najpogo-stejši saj imajo v seznamu 418.000 Smith-ov, med tem ko je Johnsonov 350.000, Brownov 254.750, Williamsov 250.312, Mil-lerjev 240.180 in Jonesov 235.540. Največ teh priimkov je v državah Tennessee, Mis-sissippi, Alabama, Južna Karolina, Geor-gija in Florida.

Dobrosrčen otrok.

Janez joka, da ga ne morejo potolažiti. — Teta je padla po stopnicah, toži. — Le ne jokaj, saj se bo teta zopet kmalu pozdravila. — Toda sestra jo je videla, kako je padla, jaz pa ne.

Visoko jo ceni.

— Kaj praviš o dekletu, ki si jo večeraj nagovoril. — Cenim jo zelo visoko. — Jaz tudi. Najmanjše na petinštiride-set let.

Anketa med 200 iztirjenci

Večino sta upropastila nesrečna ljubezen in alkohol, mnoge pa tudi bolezen in nevhvaležnost otrok

Posebno v Ameriki, pa tudi že v Evropi, proučujejo s posebno vnuo življenje ti-stih, ki so se sami dokopali do milijonov in slave. Na podlagi takih raziskavanj so resno in dobro hoteli pisatelji napisali že cele knjižnice brošur o tem, kako postaneš čez noč milijonar, kako premagaš težkoče življenja, kako v življenju uspeš itd. Dva ameriška novinarka sta se pa zanimala, kako ljudje v življenju propadejo, zakaj zaidejo na kriv pot, ki vodi v pogubo, zakaj iztirijo in podležejo v boju z življen-jem. Sla sta ta dva novinarka in pobara-la 200 iztirjencev in iztirjenk, ki jih našla na cesti, v beznicah, nočih ali v prenočiščih za brezposelne in be-ra-če ter jih vprašala, zakaj jim je v življen-ju izpadlo. Vsi intervjuvanci so bili stari nad 70 let, bili so torej v starostni dobi, v kateri se običajno človek ne more več izkoptati iz blata in pograbit za rešil-no bilko.

Na vprašanje »Zakaj ste zgrešili življen-je?« so odgovorili:

Zaradi ljubezni: 54 žensk in 35 moških, zaradi politike: 17 moških in nobena ženska, zaradi bolezni: 11 žensk in 13 moških, zaradi alkohola: 16 žensk in 11 moških, zaradi napak staršev: 3 ženske in 6 moških, zaradi nevhvaležnosti otrok: 11 žensk in 5 moških, zaradi smole v življenju: 2 ženske in 5 moških, zaradi družbe: 3 moški in no-bena ženska. Tri ženske in 5 moških ni odgovorilo na prvo vprašanje.

Na vprašanje »V kakšni starosti ste pro-padli?« so odgovorili: naravnost samo ne-kateri izmed iztirjencev. Propadel človek rad govori o svoji nekdanji izmišljeni sla-vi in uspehu v življenju, katerega mu je požrla zla usoda. Med 200 življenjskimi brodolomci jih je samo 17 odgovorilo in priznalo, da v življenju nikdar niso kaj bili ter so živeli, če od kar se zavedajo, neka-ko na robu človeške družbe. 162 teh bro-dolomcev se je dokopalo do položaja med 20. in 30. letom, moški so se udeleževali v poklicih, ženske so se omožile ali našle kakšno delo. Pri 139 se je začel polom med 30. in 40. letom, 103 med njimi so se še dr-žali na površju bolj ali manj sigurno, med 50. in 60. letom pa so končno omagali in se pogrezli v blato in se uvrstili med izob-čence človeške družbe.

Te številke kažejo, da ni zaupati življenjskim uspehom, ki jih človek doseže med svojim 20. in 30. letom. Najbolj ne-varna je doba za padec med 30. in 40. letom.

Na vprašanje »Kaj bi storili, če bi lahko znova začeli živeti?« je odgovorilo 10 mo-ških in 1 ženska, da bi živeli prav isto

življenje ponovno in jim ni žal, da jih je doletela taka usoda, 47 brodolomcev v življenju je odgovorilo, da bi v »glavem« živeli isto življenje, spremenili bi samo nekatere »postranske« okoliščine. 142 iz-gubljenec je odgovorilo, da jim je žal, da so živeli v zmoti zaradi predobrega ali pa zaradi prehudobnega srca in bi čisto dru-gače uredili življenje, če bi ga lahko znova začeli živeti.

Med življenjskimi brodolomci, ki so jim bila gornja vprašanja zastavljena, je bilo 20 samcev in 27 samic. Od teh je 22 samic odgovorilo, da bi se predvsem omožile, če bi lahko popravile, kar se več popraviti ne da. Od 20 samcev pa jih je izjavilo 19, da bi se oženili čisto gotovo, če bi lahko znova začeli živeti novo drugo življenje.

Na zadnje vprašanje »Ali upate, da bi se mogli še dvigniti na ta ali oni način v življenju?« je odgovorilo pritrilno samo 22 iztirjencev, 178 jih je s trpkostjo in obupom priznalo, da je vsega konec in da so izgubljeni za vedno, ker je že zdavnaj prepozno, da bi se mogli s svojo voljo ali s tujo pomočjo rešiti.

327 km na uro

Na dirkališču v Dessau je te dni An-gelz Gardner prekočil vse dosedanje med-narodne rekorde z avtomobilom M. G. Ma-gnette 1.100 kub cm.

Progo 1 km je prevozil z brzino 327 km, na progi 5 km pa je dosegel brzino 317 kilometrov. Ta uspeh je fantastičen, če ga primerjamo z doslej doseženimi rekordi v avtomobilski vožnji. Rekord na 1 km raz-dalje je bil doslej 238 km, dosegel ga je 3. junija 1937 na avtostradi Florencia—Marre Italijan Furmanik z vozom Mase-ratti. Na razdalji 5 km je dosegel l. 1929 Leon Duray s Packardom na dirkališču v Montlhery brzino 224 km. Razlika med novimi in bivšimi rekordi je torej ogrom-na; znaša 89 km oziroma 93 km in je presenetljiva, ker je bila dosežena z vo-zom manjše konstrukcije.

Povratek Paderew-skega iz Amerike

Te dni se je z »Normandijo« pripeljal v Havre bivši predsednik poljske republike Paderewski, ki je bil na koncertni turneji po Ameriki. Slabo zdravje ga je primoralo, da je predčasno prekinil turnejo in se vrnil v Evropo. Novinarjem, ki so ga iz-praševali za njegovo mnenje o dosedanjih

Florence Riddellova:

Nevarna ljubezen

— Mislim, da policija nikoli ne bo zvedela za strašni dogodek, če bova midva molčala, — je dejala Kentu.

— Da, ti Arabci bodo prav gotovo držali jezik za zobmi. Oni sovražijo Francoze, sovražijo jih tako, da ne bodo nikoli stopili pred njo v ovadbo — zlasti ne z ovadbo naperjeno proti svojim last-nim ljudem.

— Torej bom molčala tudi če je to zame ne-varno, — je sklenila Fenella.

— Da, miss Grayeva, to bo še najpametneje, saj tej ubogi ženi ne moreva več pomagati, Arudi je pa itak pobegnil v puščavo, — je pritrdil David Kent.

V naslednjih dneh si je počasi opomogla od bo-lezni, toda v spomin so se ji neprestano vračali dogodki v Modri vili prečute noči. Njena sodba o njih se je pa izpreminjala. Bili so trenutki, ko je čutila divjo jezo na Dereka, z njo pa tudi od-por. Le kako se je mogel spozabiti tako daleč? — se je vpraševala v duhu. Potem je pa stopilo pred njo čisto drugo vprašanje. Ali se je vse to zgodilo res tako, kakor se je zdelo, ali je bil De-rekov greh res tako velik? Recimo, da bi se dalo vse pojasniti. S kakšno pravico hoče torej ona so-diti, ne da bi ga zaslišala, da bi zvedela, kaj more-navesti v svojo obrambo.

Vedno znova se je spominjala besed Betty Bro-dijeve, kako jo je prosila, naj podpira Dereka, če bo slab, naj ga tolaži in bodri, pa naj bi storil kakršnokoli napako.

Ob spomninu na te besede je imela občutek, da se je pregrešila, saj ga je obsojala, ne da bi ga poprej zaslišala. Da, poskusiti mora, najti pojas-nilo tega, kar se je zgodilo. Recimo, da je Van-da izabivala Dereka v Modro vilo, kakor je ona znala to, in da je prišel Derek k nji brez slabega namena, da je začel tako proti svoji volji v kom-promitujoč položaj. Da, to ni bilo izključeno in zato mu mora Fenella verjeti, da se je to zgodilo tako in ne drugače, vsaj tako dolgo, dokler se Derek sam ne bo mogel zagovarjati.

Prizadevala si je torej pregnati vsa ta vprašanja in z občutkom globokega olajšanja je storila svoj sklep, da se vsaj zaenkrat ne bo več ukvar-jala z njimi. Toda kje je zdaj tista globoka, vroča ljubezen iz prejšnji dni?

— Ali je bila to resnična ljubezen — ali pa samo nežno prijateljstvo, porojeno v otroških le-tih in pomotoma smatrano za ljubezen? Zakaj se je to čustvo izpremenilo tako temeljito? Derek je zapustil, moral je zapustiti tisti skrivni kotiček, ki ga je imela zanj v svojem srcu. Vanj je bil vstopil nekdo drugi — vstopil je bil mož, ki so imele nje-gove sive oči pod ravnimi obrvmi za njo vprašanje in Fenella je vedela, da bo ta mož prej ali slej izgovoril svoje vprašanje tudi z besedami.

In David Kent je storil to — storil je naslednje-ga večera, ko je sedel s Fenello pod drevjem na vrtu hotela Continental. Oba sta vedela, da sta zelo previdna, kadar sta skupaj. Fenella je zrla v nebo, posuto z mnogimi zvezdami in čutila je, da počiva na njenem obrazu njegov pogled. Skušala je pomiriti svoje močno utripajoče srce in iskala je vsakdanje brezpomembne besede, ki ji pa niso prihajale na jezik. Zato je molčala.

A David Kent, zroč na njo, je z bolestjo opazil, da so začrtani okrog njenih drobnihih ustec sledovi utrujenosti. Bolezen je bila izpremenila njeno bujno lepoto v krhko mikavnost, ki se je dotikala njegovega srca. Nocoj j ebila podobna Sneguljčici. S svojim bledim obrazom v okviru velike halje iz bele lisice je bila podobna pravljnični princesi, porojeni iz luninih žarkov, pričujoči in vendar tako oddaljeni po teh skrivnostnih sanjah, zapisanih v njenih očeh z menjačočim se barvami morja.

— O čem neki razmišlja? — se je vprašal David Kent v duhu. Zdelo se mu je, da je neizmerno od-daljena od njega. In vendar je živelo v njegovem srcu neko čudno prepričanje, da Fenella ni tako daleč od njega, kakor se zdi in da mu je v teh mirnih trenutkih tihe mirne noči v svoji duši mno-go bliže, nego kadarkoli poprej. Zdelo se mu je, da je zaplavalo nad obema nekaj čarobnega. Ali čuti tudi ona to? Da, tako si je odgovarjal v duhu na svoje vprašanje, ona čaka — čaka molče in morda nekoliko prestrašena.

— Fenella, — je dejal naenkrat, — ali ste že spoznali, da vas ljubim?

Sedela je tiho, ne da bi se branila. Potem je za-šepetala mirno, počasi: Da — mislim, da sem spo-znala.

Prijel jo je za lica in obrnil njeno glavo k sebi, da bi ji mogel pogledati naravnost v oči. — A vi, ali me tudi ljubite?

Ni odgovorila. Odgovor pa sploh ni bil potre-ben. David Kent je čital vse, kar je hotel zvedeti v teh zasenčenih očeh in na teh ustih, ki so njih ustne lahno drhtele. Objel jo je. Ni se mu upirala. Bila je srečna, da jo je privil k sebi, prijeten ji je bil občutek njegove moči, njegovega molka in

sladke, tople bližine njegovega telesa. Tu je sled-njič našla varno pristanišče, kamor se je mogla zateči pred vsem, kar jo je tako vznemirjalo in tako plašilo. Za hip je nehala razmišljati. Zdelo se ji je, da se je ustavil ves svet. Za njo ni bilo pre-teklosti, pa tudi ne bodočnosti. Preživljala je samo ta bajni trenutek, ko je David Kent pritisnil ust-nice na njena ustna in ko mu je ona vrnila poljub.

— Fenella — recite mi, da me ljubite. Hotel je slišati iz njenih ust to radostno resnico.

Pogledala mu je naravnost v obraz, ogledovala je vsako potezo njegovega zagorelega obraza, ogle-dovala je njegova krepka in vendar tako nežna ustna, gledala mu je v sive oči, ki so izpod gostih črnih obrvi resno, mirno vračale njene poglede. Mirni večerni piš mu je bil razmršil črne lase tako, da je bil skoraj podoben skušnaren fantiču, če-prav mu je bilo osemindeset let. Njegov pogled ji je prodrl naravnost v srce in pojasnil tisto tajno, ki jo je hotela v njem skriti tudi pred seboj... Da ljubi tega moža tako, kakor ni še ljubila ni-kogar. Vse drugo, kar je doslej čutila, je izgnilo kakor varljive sanje... Derek s svojimi nasmeja-nimi očmi... Derek, ki jo je bil takrat očaral, tam doma na surrejskem vrtu... to je bilo očaranje, ki jo je bil rešil iz njegovega objema David Kent. Zdrnila se je bila k razkošju svojega ženstva. Da, ljubila je! To je bil mož, ki ji je bil namenjen že od začetka sveta. Čakal je, da mu ona to pove. Fenella si pa tega ni upala. Nežne roke, ki so se bile za hip oklenile njegovega vratu in ustne, ki so bile zdrhtele pod njegovim poljubom, so seveda govorile same, — toda beseda, ki bi jo bila tako rada izgovorila, ji je bila prepovedana.

Prošnja ljubljanskemu magistratu

Prizadeti hišni posestniki blizu Laškega (Viš) smo že danes zaprosili mestno občino ljubljansko, naj se nam uredi cesta, ako jo smemo tako imenovati, ker je že popolnoma poraščena z raznovrstno travo. Izgleda kakor nepogojeno zemljišče. G. župana vabimo z vsem mestnim svetom, naj napravita k nam izlet, ko bo močno deževalo in nas posetita, da bosta videla, po kakšnih mlakazah in blatu morajo hoditi naši otroci in vsi tu v Laško stanujoči. Ko se bosta prepričala, kakšna cesta je to, bosta mogla upoštevati naše upravičene prošnje.

Mestni fizikat opozarjamo, da je na tej

cesti tudi mnogo žabic, v katere so se naselile žabe, ki nas kratkocasi s svojim koncertom, vendar pa se upravičeno bojimo smrada, ki bo nastal, ko se bodo mlakuže osušile.

Naj bi se zadeva te ceste vendar že enkrat premaknila z mrtve točke, da ne bomo še dalje trpeli.

Prizadeti posestniki

Poneveril je 15.000 dolarjev

»Exchange Telegraph« poroča, da je njujorška policija aretirala Nemca Fritzja Kuhna, voditelja narodnih socialistov v Ameriki. Kuhn je poneveril 15 tisoč dolarjev iz blagajne nar. soc. stranke, poleg tega pa je izvršil še 11 drugih goljufivih dejanj.

Šolstvo

Vpisovanje v Državno dvorazredno trgovsko šolo v Ljubljani. Vpis učencev in učenek v I. in II. razred bo 1. 2. in 4. sept. 1939 od 8. do 12. V I. razred se sprejemajo učenci in učenke, ki so dovršili štiri razrede srednje šole z nižjim tečajnim izpitom ali štiri razrede meščanske šole z završnim izpitom in niso na dan vpisa stari nad 17 let. Učenci (ke), ki so na dan vpisa stari nad 17 let, a manj kakor 19 let, se smejo vpisati samo z dovoljenjem banske uprave, ki si ga je treba preskrbeti med počitnicami. Sprejemajo se samo učenci (ke) iz srezov Ljubljana, Ljubljanska okolica, Logatec, Novo mesto, Kranj, Skofja Loka, Radovljica, Kamnik, Litija, Krško, Kočevje in Laško.

Učenci (ke), ki žele vstopiti v I. razred, se morajo javiti v spremstvu staršev 28. 28. ali 29. avg. med 8. in 12. in predložiti z 10 din kolkovano prijavo za vpis, izpričevalo, rojstni list in davčno potrdilo. S srednjih šol se sprejemajo predvsem učenci (ke) z odličnim ali prav dobrim uspehom in vzornim vedenjem. Učenci (ke) meščanske šole morajo prej napraviti dopolnilni izpit. Zato morajo vsi učenci (ke), ki so dovršili meščansko šolo in se žele prijaviti za vpis v I. razred, vložiti prošnjo za pripustitev k dopolnilnemu izpitu in priložiti izpričevalo o završnem izpitu. Prošnjo je treba kolkovati z 30 din in jo vložiti 18. ali 19. avgusta. Obenem je treba plačati takso za izpit 160 din v času od 21. do 25. avgusta bodo pisni in ustni dopolnilni izpiti iz slovenščine, nem-

ščine in matematike iz snovi, ki se predela v prvih štirih razredih gimnazije. Po dopolnilnem izpitu se bodo učenci meščanske šole prijavili za vpis v I. razred 26. 28. ali 29. avg. in predložili izpričevalo o završnem izpitu, na katerem bo potrdilo o opravljenem dopolnilnem izpitu, rojstni list, davčno potrdilo in prijavo za vpis, kolkovano z 10. dne 31. avg. ob 10. bo na razglasni deski objavljen seznam sprejetih, ki se morajo definitivno vpisati 1. 2. ali 4. sept. 1939. Tedaj bo treba izročiti dodatni kolek za prijavo za 40 din, plačati šolnino in vse drugo.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

„AUTOMONTAŽA“

d. d., Ljubljana

Magirus-Deutz-Diesel

tovorni automobili in autobusi

Tovarna patentiranih ieklenih karoserij za avtobuse

Pisarna: Pražakova ul. 13
Tovarna: Kamniška ul. 25

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej Prekliti, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo

Zavese

najlepših vzorcev ima v zalogi
SEVER — Marijin trg 2.
Na željo Vam zavese tudi zašijemo in namestimo.

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej
Najmanjši znesek 8 Din

Trajno ondulacijo

z najnovejšimi aparati proti
garanciji — po zelo znižanih
cenah — nudi frizerski salon
PIRC, Ljubljana, Florijanska 6
1910

MALI OGLASI

v

»Slovenskem Narodu«

imajo

siguren uspeh!

Beseda 0.50 par.

PRIPOROČA SE

delikatesna trgovina I. Buzzo-

lini, Lingarjeva ulica. Tel. 26-28

1911

Klasične in navadneje mobilje

ima stalno v zalogi

Pohištvo

»MALENŠEK«

LJUBLJANA

Celovška cesta št. 258

Razstavlja v paviljonu »E«

na Ljubljanskem velesejmu

Okasa tablete

Pri

spolni slabosti

poskusite

OKASA

tablete za

moške

100 tablet Din 220.—

proti povzetju

Dobijo se v vseh lekarnah.

Zastopnik:

Lekarna Mr. Rožman Miroslav,

Beograd — Terazije 5,

Ogl. reg. S. Br. 5846/39

50 PAR ENTLANJE

ažuriranje, vezanje zaves, pe-

rija, monogramov, gumbic,

Velika zaloga perja po 7.— din.

»Julijana«, Gosposvetska c. 12.

3. T.

PO PRIZNANJU NIZKIH

CENAH

si nabavite najboljše moške

obleke, perilo in vsa praktična

oblačila pri FRESKERJU,

Ljubljana, Sv. Petra cesta 14

1. T.

POSODILA DOBE

državnih, banovinskih uslužben-

ci, upokojenci, posestniki. Infor-

macije daje bančni zastopnik

Dolenšek, Mokronog. Priložite

znamko za odgovor! 1916

LETUVISCE IN KOPALISCE

Ivo Šorli, Gorenja vas — Po-

ljanska dolina, se priporoča.

MALINOVEC

pristen, naraven, s čistim slad-

korjem vkuhan — se dobi na

malo in veliko v lekarni dr. G.

PICCOLI, Ljubljana, nasproti

»Nebotičnika«.

KLIŠEE

ENOVIN:

VEČBARVNE

Jugografika

SV. PETRA NASIP ST. 23

KUPIM

Beseda 50 par. davek posebej

Najmanjši znesek 8 Din

VEČ MOTORJEV

od 1 do 50 KS, 220 voltov, kup-

pim. — Ivan Prešern, tovarnar,

Kranj.

POSEST

Beseda 50 par. davek posebej

Najmanjši znesek 8 Din

VELIKO POSESTVO

z vpeljano gostilno in trgovino

na Pijavi gorici prodam pod

ugodnimi pogoji. — Interesenti

naj se zglasijo pri Kandaretu

na Pijavi gorici. 1905

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej

Najmanjši znesek 8 Din

MOTORJE

Victoria 200 ccm in Miele 98,

najnovejše modele, prodaja po

konkurenčnim cenah Zevnik Ju-

lij, Stražišče pri Kranju. 1907

La ČESNJE

za ukuhanje, trde, rdeče in

črne, sveže, kg din 4.— in 4.50

franko voznina, razpošilja v

košarah po 45 kg G. Drechsler,

Tuzla. 1921

ZA COLNE

mecesne deske 5 — 6 metrov

dolge proda SEDEJ, Mala col-

narska 5. 1024

MOTORNI COLN

dobro ohranjen, napredaj. —

Ponudbe na upravo lista pod

»Coln«. 1925

KLAVIR

dobro ohranjen, po ugodni ceni

napredaj. Ponudbe na upravo

lista pod »Klavir«. 1927

SLUŽBE

Beseda 50 par. davek posebej

Najmanjši znesek 8 Din

VSAKI OSEBI

ali družini nudi stalen zasluzek

»MARAC« Maribor, Oroznova

6, Celje, Slomškov trg 1. —

Pletilnica — razpošiljalnica.

DOPISI

Beseda 50 par. davek posebej

Najmanjši znesek 8 Din

POROČENA GOSPA

ki v svojem zakonu ni zado-

voljna, naj pošlje svojo sliko in

poln naslov na upravo »Sl. Na-

roda« pod »Nasvidenje 1939«.

Tajnost strogo zajamčena.

1917

STANOVANJA

Beseda 50 par. davek posebej

Najmanjši znesek 8 Din

ŠTIRISOBNO STANOVANJE

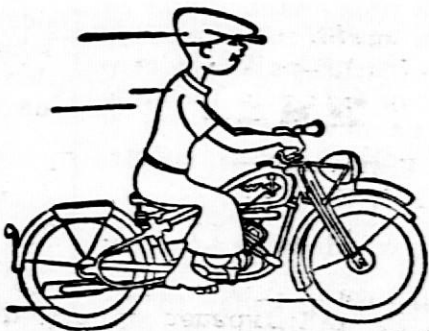
komfortno, v sredini mesta,

išče stranka treh odraslih oseb.

Vselitev takoj ali najpozneje

avgusta. — Ponudbe na upravo

lista pod »Stanovanje«. 1926

WANDERER

motocikli in bicikli, nenadkriljivi so v elegantni

opremljeni in poznani kvaliteti

WANDERER

tvornica dobavlja motocikle s SACHS, A-U in

ILO motorji — Motocikli

WANDERER

se dobijo v vseh strokovnih trgovinah

in pri glavnem zastopstvu

R. Prpić, Zagreb

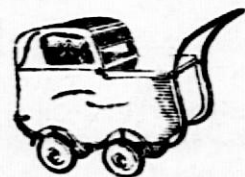
Vrhovčeva ulica 13

VSAK KUPEC DOBI TOVARNIŠKO

GARANCIJO!

Trgovci in mehaniki! Zahtevajte obširne

brezplačne cenike!

OTROŠKI VOZIČEK

luksuzno opremljen, strokovno izdelan, lepe barve, novi mo-

del, kakor tudi igračni voziček, skiro, trical ter mala ko-

lesa — je ponos vsake mlade gospe, ki si nabavi v veliki

izbiri pri trdki TRIBUNA F. BATJEL, LJUBLJANA —

Podružnica Maribor, Aleksandrova c. 26 — Ceniki franko.

Makulturni papir

proda

uprava »Slovenskega Naroda«

Ljubljana, Knafljeva ulica štev. 5

1925

NAGLUŠNI!

VIBRAPHON

nov pripomoček za sluh, praktično NEVIDEN,

neelektričen, nobene žice, brez baterije, nikake

pritičline. Zdravniško preizkušen in priporočen.

Predvajanje v Ljubljani

V GRAND HOTELU »UNION«

dne 13. in 14. junija t. l.

Po predstavniku fme VIBRAPHON celodnevno

od 9. do 18. Ako ne morete priti osebno, pišite za

brezplačne prospekte in pogoje za 30-dnevno poskušnjo.

APARATI VIBRAPHON

(Dep. 30. B.) Zagreb, Boškovičeva 3

Vse manufakturno
blago prodajamo po
izredno nizkih cenah.
Le v Vašo korist bo, če
nas čimprej obiščete!

MANUFAKTURNA TRGOVINA DOBRIH KVALITET

A. Žlender

LJUBLJANA
MESTNI TRG 22

ZALOŽBA »CESTA«

LJUBLJANA, KNAFLJEVA UL. 5

Pravkar je izšla peta knjiga založbe »CESTE«:

MARIJE MAJERJEVE

„Rudarska balada“

ki na pretresljiv način opisuje življenje rudarjev

globoko pod češko zemljo in njihovo ljubezen do

doma in domovine

„Rudarska balada“

je knjiga, ki jo bo vsakdo prebral z največjim

zanimanjem in zmerom iznova spet rad posegel

po njej.

Broširana knjiga 10.— din, s poštnino 11.— din.

V celo platno vezana 15.—, s poštnino 16.50 din.

Knjiga se naroča pri:

ZALOŽBI »CESTA«

LJUBLJANA, KNAFLJEVA UL. 5

kjer dobite po isti ceni tudi že prej izšle knjige

D. Ravljena »Zgodbe brez groze«, Klabunda

»Pjotr — Rasputin«, D. Ravljena »Črna vojna«

in Thompsona »Sivko«.

NAJBOLJŠA RADIJSKA REVILJA JE

NAŠ VAL

SPOREDÍ evropskih radijskih postaj na vseh valovih,
roman, novela, modni pregled, novice iz radijskega sveta,
filmska smotra, nagradni